

naš tednik

LETO XXX — Številka 24 15. junija 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poštšina plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Obrambni boj proti dvojezični šoli: sedaj že pred ustavnim sodiščem!

Naslednji teden se bo ustavno sodišče na Dunaju ukvarjalo z območjem veljavnosti manjšinskega šolskega zakona. Neki domovini zvesti Korošec hoče, da bi ustavno sodišče ugotovilo, da ljudska šola Goriče ne spada pod manjšinski šolski zakon, da je treba torej tam odpraviti dvojezičnost.

Zadeva sega že dve desetletji nazaj: leta 1958 je takratni deželni glavar Ferdinand Wedenig z odlokom razveljavil obligatno dvojezično šolo, potem ko so nemškonačionalci uprizorili ponekod šolske štrajke. — Wedenigov odlok je predvideval, da je možna odjava od dvojezičnega pouka povsod tam, kjer so dejansko dvojezično poučevali. Leto navrh je bil v parlamentu sklenjen manjšinski šolski zakon ter dodatni deželni zakon k zveznemu. Le-ta je predvideval princip prijave. Prijava naj bi bila po besedilu tega deželnega zakona možna povsod tam, kjer je bil ob začetku šolskega leta 1958/59 dvojezičen pouk.

Takratna zakonodaja (ki je še danes veljavna) je marsikje prinesla popolno zmago v nemški noči. Med drugim so bili na ljudski šoli v Goričah, Skočidolu (sedanja občina Vernberk) objavljeni vsi otroci oziroma nihče ni bil prijavljen k dvojezičnemu pouku. Šola je postala za nekaj časa praktično nemška, kljub temu, da je prebivalstvo tudi dvojezično oziroma slovensko. Kajti tisti, ki so s šolskimi štrajki privedli situacijo tako daleč, da je šola postala nemška, so vodili trden obrambni boj za ohranitev nemške šole, akoravno bi bil možen na njej tudi pouk slovenščine. Tako je poteklo precej vode po Dravi, šolo v Skočidolu pa so na novo sezidali, in sicer so jo postavili v Goričah.

TRDOVRATNA GONJA
ELTERNVEREIN-A PROTI
DVOJEZIČNOSTI

V šolskem letu 1973/74 pa se je ob vpisu otrok v šolo pojavil nekdo, ki se ni pustil kar tako ustrahovati: dr. Reginald Vospernik, sedaj ravnatelj na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu, je hotel prijaviti svojo hčerko Elizabeto k dvojezičnemu pouku. Podravljje, kjer je dr. Vospernik doma, spada jo namreč v ta šolski okoliš. Domovini zvesti krogi so zagnali vik in krik, tako imenovano združenje staršev (ki je po čudnih poteh božje previdnosti včlanjeno v Kärntner Heimatdienst, je sklicalo zborovanje staršev.

Dr. Vospernik ni klonil (ker je tudi on član združenja staršev, bi

si ga moral tudi Heimatdiest lastiti za člana. Očitno premnogi starši, pa tudi drugi Korošci ne vedo, da so po podobnih ovinkih tudi številčni material za desetisoče člane KHD, op. ur.). Predlagali so mu celo, naj svojo hčerko prijavi v šentjakovski šoli, ker je tam prej obiskovala otroški vrtec. Nič ni zagleglo. Šola je bila omadeževana v svoji nemškosti in je to tudi še danes, ko obiskuje dvojezični pouk že druga Vospernikova hčerka Cornelia.

Pri tedanjih akcijah proti Vosperniku se je odlikoval predvsem predsednik združenja staršev na goriški ljudski šoli Leopold Schmoliner. Le-ta je bil nekoč občinski odbornik na listi ÖVP in je sedaj zastopan v občinskem odboru vernberške občine z listo skupnosti volilcev. Schmoliner je tudi član občinskega predstojništva. V zadnjem času je zapaziti, da njegova lista in FPÖ najdeta večkrat konsens.

Detajl ob robu: ko so žegnali pred tremi leti v Vernberku brambovsko zastavo, kjer je govoril tudi zloglasni župnik Mucher, je zastopnik krajevnega abwehrkämpferbunda s ponosom omenil, da je več kot polovica vernberških občinskih očetov včlanjenih v abwehrkämpferbund.

Matura na gimnaziji

Na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu je bila pismena matura med 8. in 12. majem 1978. Tudi letos sta nastopila k maturi dva osma razreda. V 8. a razredu je bilo pripuščenih k maturi 22 fantov in deklet (razrednik: prof. dr. Janko Polanc). V 8. b razredu pa je 17 kandidatov in kandidatkinj (razrednik: prof. dr. Janko Zerzer).

Na podlagi pismenih maturitetnih nalog so bili v obeh razredih pripuščeni k ustni maturi vsi maturantje. Maturitetni komisiji predseduje nadzornik dvorni svetnik dr. Valent Inzko. V 8. a razredu je od 22 maturantov in maturantk izdelalo maturo 19 dijakov in dijakinj, med temi Raschun Pepca in Weitzer Melita z odličnim uspehom, Kordasch Anamarija pa z dobrim uspehom. Na jesenski rok sta bili zavrtni v 8. a razredu dve maturantki, in sicer iz slovenščine oziroma nemščine, en maturant pa iz kemije.

Ker so se v 8. b razredu maturitetni izpiti v četrtek še nadaljevali, bomo o izidu mature v tem razredu poročali v prihodnji številki našega lista.

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO:

Avstrija pogorela

V drugem kolu svetovnega nogometnega prvenstva v Argentini je Avstrija v prvi tekmi proti Holandski hudo pogorela z 1:5 goli (0:3). Trener Helmut Senekowitsch, ki je pustil igrati le z eno napadalno ostjo, je nizko padel v ocenah časopisja. Potem ko so ga po prvih dveh zmagah slavili kot genialnega taktika in je morebitni njegov naslednik Merkel postal pravi ljudski sovražnik, je sedaj tudi Senekowitsch moral doživeti, kako neposredno blizu sta si slava in osramotitev. Enakim viškom in padcem je podrejena tudi mednarodna cena avstrijskih igralcev.

Na 2. strani te številke pa prinašamo ponatis reportaže o argentinskem trenutku onkraj stadionov. Ne bi bilo pravič v zgodovini, da bi se kakšen diktor poslužil športa in z njim poliral mednarodni ugled svoje države.

Tudi Strdenov Francej iz Leš pri šentjakobu v Rožu je prepričan o tem, da je „dvojezičnost boljša“. Francej sodeluje pri domači uprizoritvi „Miklove Zale“ in je podal vlogo Vinka z velikim uspehom.

Zakaj teče ta akcija samo v nemščini? Predvsem zato, ker tisti koroški Slovenci, ki berejo slovenske časopise in hodijo na slovenske prireditve, sami dobro vedo, da je dvojezičnost boljša. Akcija hoče nagovoriti predvsem tiste rojake po dvojezičnem ozemlju, ki so se malo oddaljili svoji materinščini in je ne upoštevajo več v vsakdanjem pogovoru. Tiste hoče nagovoriti ta akcija, tistim hoče povedati, da se naj zavedajo velikih prednosti dvojezične vzgoje svojih otrok, ki jim s tem, da začnejo govoriti samo več nemško, vzamejo te prednosti. Akcija naj nagovori tiste, ki jim takorekoč slovenska beseda že malo manj pomeni kot nemška in jo zato začenjajo pozabljati.

Gert Jonke o koroških časopisih

Znani pisatelj Gert Jonke, doma iz Celovca, a sedaj živi večinoma v tujini (Berlin, London), je pred kratkim povedal svoje mnenje o koroških časopisih. V propagandnem lističu celovške SPÖ „Unser Klagenfurt“ je bil objavljen daljši intervju z njim. Jonke je razlagal, zakaj si ne more predstavljati, da bi stalno živel v Celovcu. Med drugim se je dotaknil tudi koroških časopisov:

„Was die politischen Artikel betrifft, so bin ich immer wieder von der ‚Volkszeitung‘ überrascht. Die hat ständig Schaum vorm Mund. Dieser Zeitung fehlt's einfach an der emotionalen Zurückhaltung, um die Dinge vernünftig zu über-schauen. Wenn ich die ‚Volkszeitung‘ lese, dann ist das reiner Masochismus, d. h. es bereitet mir ein gewisses Vergnügen, diese Sachen aufzuspüren.“

„Und noch etwas geht mir bei den Zeitungen sehr auf den Wecker: dieser offensichtliche Slowenenhaß. Daß die nicht aufhören können, gegen die Slowenen zu stänkern. Daß man sie nicht in Ruhe läßt. Wenn die Slowenen dann so reagieren, teilweise mit

extremistischen Handlungen, dann ist das gar nicht verwunderlich. Wenn ich jeden Tag in der Zeitung meiner Heimat lesen muß, was für ein deppater Tschusch ich bin, dann werde ich auch aggressiv.“

„Kar se tiče političnih člankov, me vedno preseneti ‚Volkszeitung‘. Ta ima stalno peno na ustnicah. Manjka ji enostavno čustvena vzdržnost, da bi mogla preudariti zadeve pametno. Če berem ‚Volkszeitung‘, potem je to čisti masohizem, to pomeni, da uživam pri razkrivanju teh zadev. In še nekaj mi gre pri teh časopisih [koroških časopisih, op. ur.] na živce: ta očitna jeza na Slovence. Da ne morejo nehati s svojim zbadanjem proti Slovincem. Da jih ne morejo pustiti pri miru. Ni čudno, da potem Slovenci tako reagirajo, deloma s skrajnimi dejanji. Če bi moral dnevno brati v časopisju svoje domovine, kakšen trapast čuš da sem, bi postal tudi napadalen.“

Gert Jonke je lani dobil 1. Ingeborg-Bachmannovo nagrado dne-vov nemške literature, ki so v okviru tedna srečanja, ki ga prireja ORF in mesto Celovec.

Generalni konzul Riesenfeld - 70 let

Te dni je obhajal svoj 70. življenjski jubilej dr. Heinrich Riesenfeld, bivši avstrijski generalni konzul v Ljubljani.

Po rodu Nemeč iz Breslava je do leta 1934 služboval v nemški zunanji trgovini, do leta 1941 pa v jugoslovanskem trgovinskem ministrstvu. Več let je nato pretrpel v nacističnih koncentracijskih taboriščih. Po zlomu nacizma je bil sprejet v koroško deželno službo, kjer je zastopal deželno vladu pri pogajanjih z Jugoslavijo glede maloobmejnega prometa ter dvolastništva. Zaradi njegovih sposobnosti so ga zelo spoštovali in cenili. Leta 1965 je bil imenovan — medtem že dvorni svetnik — za avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani. Tu je vršil pravo poslanstvo in se neutrudljivo prizadeval za

dobrososedske odnose med državama in deželama, pri katerih pa Heinrich Riesenfeld nikoli ni pozabil na vlogo manjšine.

Jubilant je postal tudi častni član slovenskega PEN-kluba. Predvsem s kulturnimi skupinami je navezal zelo dobre kontakte. Njegovo znanje jezika — slovensko in srbohrvaško — ga je osposobilo, da je poznal slovensko mentaliteto na obeh straneh meje dobro kot malo kateri avstrijski zastopnik.

Zelo pozorno je spremljal tudi razvoj Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Vsakoletne maturante, ki so se na maturitetnem potovanju ustavili vedno tudi pri njem, je z veseljem sprejemal in jih povabil tradicionalno v Bellevue.

Dr. Heinrich Riesenfeld sedaj živi v Gradcu. Kljub temu, da je v pokoju, je svetovalec štajerske deželne vlade, kateri pomaga z bogatimi izkušnjami izgrajevati dobrososedske odnose. Tudi med koroške Slovence rad zahaja, pa tudi v Ljubljano. Številnim čestitkam se pridružujeta tudi NSKS in NT.

stavljale mostove sodelovanja, ne pa vzroke nesporazumov med državami. To so bila naša načela in o njih smo se ob tej priložnosti pogovarjali.

V Franciji je pred začetkom argentinskega „El Mundial“ (svetovnega nogometnega prvenstva) potekala razgreta polemika, ali naj francosko nogometno moštvo bojkotira svetovno nogometno olimpijado v Buenos Airesu ali ne. Pariški „Le Nouvel Observateur“ je pod naslovom „Česa francoska ekipa v Argentini ne bo videla“ in s podnaslovom „... da bi 22 francoskih igralcev razumelo tisto, kar bi kdo utegnil razlagati kot željo, da jih je Francija hotela prikrajšati za njihovo slavo...“ objavil naslednji članek:

Hitler je hranil svoje množice: v obleganem tretjem rajhu so se civilisti lahko najedli do sitega. Argentinski diktator Videla pa strada narod v deželi, ki sodi med najbolj bogate na svetu po mesu in žitu. Zakaj? Na stotisoče podhranjenih argentinskih šolarjev ne hodi v šolo. Odstotek otroške umrljivosti se je potrojil. Dve tretjini prebivalstva ne more priti do zdravstvene oskrbe. Vojaki so ustavili gradnjo šol in bolnišnic ter preusmerili ves razpoložljiv denar v gradnjo štadionov, tiskovnih centrov, avtomobilskih cest in hotelov, vse to v pričakovanju svetovnega prvenstva v nogometu. Zakaj? Na desetine iznakaženih trupel potegnejo iz jezer, rek in morja. Na petnajstih ali dvajsetih samotnih krajih je najti taka trupla brez rok in brez glave, ki tvorijo srhljive hribočke. Zakaj? Stari nacisti, francoski mučitelji, ki so absolvirali alžirsko šolo, in „strokovnjaki“ iz ZDA, ki so se izšolali v Vietnamu, vsi ti ljudje pomagajo policiji in vojski pri upravljanju šestdesetih mučilnih centrov, od katerih so eni uradno priznani, drugi pa ne. Zakaj?

Te Argentine terorja in smrti ne bo videla ne francoska nogometna ekipa ne tisoči novinarjev iz tujine, ki so prišli v Buenos Aires. Ulice so polne ljudi in čiste so. Na njih lahko srečujete srečne Argentine: tiste, ki so se izognili velikim čistkam, in one, ki se jim je po množičnih odpustivah z dela

Ob robu svetovnega nogometnega prvenstva:

Česa tujci v Argentini ne bodo videli

posrečilo zadržati mesto v državni upravi ali v privatnih firmah. Nihče od teh ne občuti želje, da bi slabo govoril o režimu, vsi, od prvega do zadnjega pa se strastno zanimajo za nogomet. Na štadionu Rio de Plata, kjer se odvija svetovno prvenstvo, športniki in njihovi navijači ne bodo slišali presunljivih krikov iz najbližjega centra za mučenje — mornariške šole za mehanike, ki je samo tristo metrov oddaljena od štadiona in v kateri so bile zadnje mesece izpisane najbolj srhljive strani argentinske zgodovine: večino ujetnikov, ki so bili tam, so bodisi pobili bodisi jih premestili drugam. Novinarji bodo morda imeli čast, ogledati si nižja nadstropja Villa Devoto, ki je spremenjena v vzorni kazensko-poboljševalni zavod, v katerem je na stotine političnih in navadnih zapornikov. Ne bodo pa jim pokazali gornjih nadstropij, ki dajejo zatočišče nevarnim „marksistom in revolucionarjem“. Tudi jim ne bodo pokazali tistega bloka stavbe, v katerem so mučilnice, niti tistega dela kaznilnice, kjer so 14. marca pobili 61 zapornikov, ko je po uradni verziji izbruhnil „požar“, ki so ga podtaknili „uporni“ zaporniki.

Tista Argentina, ki je tuji obiskovalci ne vidijo, odpira tako presunljiva vprašanja, da se zdi, kot da bi jih porajala móra. Na vsa pa je lahko odgovoriti s strah vzbujajočo logiko.

Argentina ni ne Haiti ne Uganda. Videla ni ne Amin Dada ne tisto, kar je bil Papa Doc (umrl diktator na Haitiju). Tudi ni eden od tistih norih „patriarhov“, ki so vtisnili zgodovino južnoameriške celine svoj pečat in to izrabili za to, da so vsej deželi vsilili svoj zakon

z edinim namenom, da ga s pomočjo mafije ubijalcev izkoriščajo izključno v svojo zasebno korist.

ZGODOVINSKA OZADJA

Argentina ni dežela v razvoju in še manj „bananska republika“. Nasprotno. Od leta 1930 dalje je najbolj industrializirana država Latinske Amerike, dežela, v kateri je življenjska raven najvišja v Južni Ameriki in hkrati država, v kateri je šolski sistem najbolj razvit, socialna zakonodaja pa najbolj napredna v Latinski Ameriki. Po svetovni gospodarski krizi leta 1929 je pospešena industrializacija porodila delavski razred, ki ima večino v aktivnem delu prebivalstva, pa tudi pomemben sloj srednjega meščanstva, ki je pogojen z razvojem mest. Genialni demagog Peron je znal izkoristiti tak razvoj: sam je v okviru mogočne sindikalne centrale CGT organiziral delavsko gibanje; konstantno je vodil politiko, naklonjeno malim in srednjim podjetjem, in s tem od začetka petdesetih let naprej postopno ustvarjal južnoameriško innačico evropski „državi blaginje“.

Toda Argentina ni otok. Njena mlada industrija ni vzdžala pritiska obnovljene konkurenčne sposobnosti, japonske, evropske in severnoameriške industrije, ki je sledila gospodarski obnovi po drugi svetovni vojni. V Buenos Airesu je spet dvignila glavo agrarna oligarhija, ki jo je Peron držal na kratkem. Njeni interesi so popolnoma povezani z izvozom, se pravi z gospodarsko odprtimi mejami.

Njeni zavezniki so: v Argentini armada, v tujini pa Wall street in londonska borza. V tej „novi stvarnosti“ se je „Peronov režim“ zaradi korupcije in nesposobnosti počasi obrabil in se sesul. Dvajset let je trajalo, preden je bilo po njem. Med letom 1955, ko je Peron prvič odšel v izgnanstvo, in letom 1976, ko je oblast prevzel Videla, je obdobje, v katerem so se vrstile vojaške diktature in civilni režimi, vsi popolnoma nemočni, eden bolj, drugi manj, ko je prišlo do notranje konfrontacije gospodarsko protislovnih interesov. Z leti se je velik del mladine ob socialnih konfliktih zradikaliziral, posebej tiste mladine, ki je izhajala iz vrst srednjega meščanstva in študentov.

Nastala so močna gverilska gibanja: najprej ERP (ljudska revolucionarna armada), ki se je močno zasidrala v provinci Tucuman, potem „Montoneros“; to so revolucionarni peronisti, ki so sprožili mestno gverilo. Vojaki so leta 1973 poklicali Perona, naj se vrne v domovino. Žalostna burka: stari demagog nima več vpliva na množice, ne na dogodke. V nekaj mesecih mu je uspelo, da je razblinil mit (o peronizmu), ki je privlačeval Argentine polnih trideset let. Prav to je armada pričakovala in hotela. Po Peronovi smrti so vojaki pustili njegovo „Isabelito“, da se je dve leti kobacala v že krvavem gospodarskem in socialnem kaosu. V noči na 24. marec 1976 je vojaška hunta, ki so ji stali na čelu komandanti treh rodov armade, prevzela oblast nad izčrpano in omahujočo Argentino. Mnogi so sprejeli vojake kot rešitelje: vzpostavili bodo red, dodobra pometli argentinski Avgijev hlev in „vse bo

spet tako, kot je bilo“. Tragična zmota!

Tokrat so vojaki prišli, da bi ostali, odločeni, da v Argentini ustvarijo nov model družbe. Imajo eno samo doktrino: „nacionalna varnost“ in obramba krščanskega Zahoda; en sam sistem: teror; en sam načrt: vrniti argentinsko gospodarstvo v njegovo „naravno“ vlogo v mednarodni delitvi dela.

Doktrino o „nacionalni varnosti“ je izdelal Pentagon od leta 1940 naprej, do podrobnosti pa je bila izpopolnjena v ameriških vojaških šolah, v katerih so se med vso hladno vojno šolali oficirji iz vse Latinske Amerike. Brazilski generali so v svojih vojaških akademijah napisali pomembne knjige na to temo, v Čilu je general Pinochet poučeval to doktrino na

Berite in širite „nt“!

vojaški akademiji v Santiagu in ji posvetil knjigo z naslovom „Geopolitica“, preden je začel uveljavljati to doktrino „v živo“.

Ta doktrina izhaja neposredno iz hladne vojne, toda treba je pripomniti, da argentinskih generalov prav nič ne moti, če sklepajo dobre posle s Sovjetsko zvezo, kot Sovjetske zveze ne moti, da je prva partnerica v trgovini z Argentino. S tem si lahko razlagamo, da majhna argentinska komunistična partija, ki je prepovedana kakor vse druge stranke, še vedno noče obsoditi hunte, čeprav šteje med svojimi vrstami na desetine ubitih, mučenih in zaprtih.

(Nadaljevanje na 5. strani)

In Würdigung der vom Oberlandesgerichte und der Generalprokuratur geschilderten Verhältnisse wird jedoch gestattet, daß das Protokoll nur in deutscher Sprache vorgelesen wird, so oft nur der slawischen Sprache Mächtige zu vernehmen sind, dem Richter jedoch ein Schriftführer nicht zur Verfügung steht, der auch in der slawischen Sprache fließend zu schreiben mächtig wäre, doch unter der Bedingung, daß sowohl Richter als Schriftführer die Sprache des Vernommenen verstehen. In solchen Fällen ist aber im Protokoll ausdrücklich zu bemerken, daß nach Vorschrift dieses Erlasses vorgegangen wurde und ist der Grund anzuführen, warum das Protokoll nicht in der slawischen Sprache geschrieben werden konnte.

II. Der Just. Min. Erl. vom 15. 3. 1862 Z. 865 präs. an die Oberlandesgerichtspräsiden in Graz und Triest lautet:

„Aus den mit den Gutachten vom 31. Oktober 1861 Z. 2580 vorgelegten Berichten der unterstehenden Gerichte hat das Justizministerium die Überzeugung gewonnen, daß eine Anwendung der in mehreren Landesteilen der dortigen Oberlandesgerichtssprengel üblichen slowenischen Sprachen bei den Gerichten in demselben ausgedehnten Maße, wie solche für andere von Slawen bewohnte Königreiche und Länder bereits vorgeschrieben ist, dermalen mit Rücksicht auf die Sicherheit und Beschleunigung der Rechtspflege und auf den Umstand, daß nicht allen Beamten und Advokaten des dortigen Sprengels die vollkommene Kenntnis der slawischen Schriftsprache zu Gebote steht, noch nicht durchführbar sei.

Damit jedoch den berechtigten Bestrebungen der slawischen Bevölkerung in Bezug auf den Gebrauch der slawischen Sprache bei den Gerichten des dortigen O. L. G. Sprengels mit Beachtung der dermal bestehenden Sachlage soweit als möglich Rechnung getragen werde, findet das Justizministerium für alle jene Gerichtssprengel, welche von Slawen bewohnt werden, anzuordnen:

1. daß die Gerichte in Fällen, in welchen sie mit Parteien, die ausschließend der slawischen Sprache kundig sind, zu verhandeln haben, die Verhöre der Angeschuldigten und die Vernehmungen von Zeugen in Strafsachen nach Tunlichkeit in slawischer Sprache aufnehmen und wenigstens die entscheidenden Stellen der Aussage der Beschuldigten oder des Zeugen in slawischer Sprache zu Protokoll zu bringen haben;

2. daß Protokolle über Eidesablegungen, die von slawischen Parteien in slawischer Sprache erfolgen, nach Möglichkeit stets in slawischer Sprache abzufassen sind und

24

Aus dem Wilajet Kärnten

wenigstens die Eidesformel in dieser Sprache in das Protokoll einzutragen ist:

3. ist darauf zu sehen, daß bei Straf- und Schlußverhandlungen mit Beschuldigten, die bloß der slawischen Sprache kundig sind, die dabei fungierenden Gerichtspersonen nebst den staatsanwaltschaftlichen Beamten und Verteidiger der slawischen Sprache vollkommen mächtig seien, die Verhandlungen sonach in slawischer Sprache erfolgen und das Urteil und nach Tunlichkeit auch dessen Gründe in dieser Sprache kundgemacht werden;

4. sind in den erwähnten Landesteilen von den Gerichten Eingaben, die in slawischer Sprache überreicht werden, anzunehmen, und soweit es tunlich ist, den slawischen Parteien die Erledigungen hierüber in slawischer Sprache hinauszugeben,

5. wird gestattet, im Falle des sich etwa zeigenden Bedürfnisses für Vorladungen aller Art, Vormundschaftsdekrete, Angelobungsprotokolle, Todesaufnahmen, Edikte und für kleinere, sich stets gleich bleibende Bescheide die erforderlichen Drucksorten in der slawischen Sprache beizuschaffen und denselben gemäß die Ausfertigungen in der slawischen Sprache für slawische Parteien hinauszugeben.

Diese Bestimmungen sind den unterstehenden Gerichten zur Darnachachtung bekannt zu geben und es wird zugleich dem O. L. G. Präsidium verordnet, bei Besetzung von Dienststellen in den slawischen Landesteilen auch auf die Kenntnis der slawischen Sprache besondern Bedacht zu nehmen und in diesem Sinne auch für die dem Ministerium zur Besetzung vorbehaltenen Dienststellen die Vorschläge zu erstatten.“

III. Der Just. Min. Erl. v. 20. Oktober 1866 Z. 1861 präs. an die Oberlandesgerichtspräsiden von Graz und Triest wendet sich dagegen, als ob der obige Just. Min. Erl. vom J. 1862 sich nur auf die Strafsachen bezöge und ordnet allgemein an, daß in allen Rechtsangelegenheiten

in den von Slawen bewohnten Gerichtssprengeln in slawischer Sprache verfaßte Eingaben, mögen sie einen Strafgestand, eine streitige oder nicht streitige Rechtsache betreffen, anzunehmen sind.

IV. Der Just. Min. Erl. v. 5. September 1867 Z. 8636 schreibt unter Bezugnahme auf die Just. Min. Vrdg. v. 15. 3. 1862 Z. 865 pr., womit der Gebrauch der slowenischen Sprache in bestimmten Fällen bei Gericht nur nach Möglichkeit und Tunlichkeit angeordnet wurde, nunmehr den sämtlichen Gerichten des Herzogtums Krain vor:

„1. Alle Protokolle über Verhöre von nur der slowenischen Sprache kundigen Zeugen im streitigen und nicht-streitigen Zivilverfahren,

2. alle Protokolle über Eidesablegungen und namentlich alle Eidesformeln, wenn die Schwörenden nur der slowenischen Sprache mächtig sind,

3. alle Verhörsprotokolle im Strafverfahren mit nur der slowenischen Sprache kundigen Angeschuldigten und Zeugen sind von nun an stets in der slowenischen Sprache aufzunehmen d. h. nicht bloß wie es bisher hie und da geschehen sein soll, die Angaben und Erklärungen solcher Parteien und Zeugen in slowenischer Sprache anzuhören, dann aber ganz oder teilweise in deutscher Übersetzung ins Protokoll niederzuschreiben, sondern dieselben auch nach ihrem vollen Inhalt in slowenischer Sprache ins Protokoll aufzunehmen.

Das Justizministerium erwartet, daß dieser Anordnung pünktlich Folge geleistet, die Handhabung derselben vom Oberlandesgericht genau überwacht und hiedurch weiteren Beschwerden vorgebeugt werden wird.

Sollte bei einem oder dem anderen Gerichte die Zusammensetzung des Personals so beschaffen sein, daß dieselbe der Durchführung obiger Anordnung hinderlich wäre, so wolle eine entsprechende Personalveränderung verfügt oder nötigenfalls beim Justizministerium beantragt werden.“

Dieser Erlaß war zunächst nur für Krain herausgegeben worden. Sein Geltungsgebiet wurde jedoch durch den gleich folgenden Just. Min. Erl. v. 18. April 1882 auch für Kärnten und Steiermark ausgedehnt.

(Dalje prihodnjijé)

Akoravno so bili na sobotnem seminarju „centra za masovno komunikacijo krške škofije“ o „kabelski televiziji v Avstriji“ zastopani le strokovni referenti desne polovice, bili vsaj na podiju sami med sabo, so bili referati vse drugo kot izčrpani.

Seminar je bil javen, da, celo vsestransko odprt in nihče ni imel veselja in tudi ni čutil potrebe, da bi igral z odprtimi kartami. Pa tudi publika ni pritiskala na referente, da bi predložili konkretne načrte oziroma se sploh konkretno izrazili.

Tako je pač bilo slišati iz ust referentov dr. Tönnies-a (tehnik), generalnega sekretarja v ORF-u dr. Twarocha (pravna plat) in direktorja Lenhardta kabel-TV-družbe „Kabelsignal“ (komercialni izgledi) nič nezanimivega, še manj pa novega. Referenti so pač neobvezno nazivali nekaj aspektov k zastavljenim temam in niti niso podali poljudno obdelanega prikaza problematike, v kolikor bi ta odgovarjala že objavljeni in deloma tudi dostopni literaturi.

DIKTAT INDUSTRIJE

Tehnika je dandanes tako daleč, da skoro niso možni izgovori, da pač ta ali ona rešitev „tehnično ni možna“. Tehnika pa ni le napredovala daleč, temveč tudi nudi široko paleto možnosti, ki pa jih je treba pametno uskladiti s povpraševanjem publike in seveda s stroški. Odločilno besedo imajo seveda mednarodni elektro-koncerni. Trg s črnobelimi televizorji je v vsej Evropi nasičen, treba je bilo iskati in najti povpraševanje za barvne televizorje; tudi tu bo trg v doglednem času zajel vse bele pokrajine in tako nakopičen kapital išče drugih možnosti. Trenutno sugerirajo publiki televizijske igre, proizvajalci televizorjev pa trenutno perfekcionirajo svoje ponudbe videorecorderjev, katere naj bi v naslednjih letih mno-

žično spustili na potrošnike ter jim sugerirali, da je pač tak strojček neobhodno potreben, skratka „in“.

Pravi pomen pa bi videorecorderji seveda dobili šele, ko bo na voljo in izbiro več programov nego oba avstrijska. V nekaj krajih, npr. na Predarlskem, je več radiomehanikov montiralo na večjem hribu močnejšo anteno ter od nje s kablom povezovalo gospodinjstva z nemškimi in švicarskimi programi, ki jih je bilo možno sprejeti na teh ugodnih mestih. Vsako gospodinjstvo si je tako „prisparalo“ lastno anteno ter za

razdalje, na katerih bo treba polagati kable, so večje — in dražje. Na dlani leži torej, da ima kabelska televizija svojo prihodnost, ki je pravzaprav postala že sedanost, predvsem v večjih naseljih. Do le-teh pridejo programi preko usmerjenih radijskih valov, v naseljih pa bodo položili žico. Kabelske naprave za ceno, ki se da količjak zagovarjati in ki bi jo tudi odjemalci plačali, pa so možne le v naseljih z najmanj 30.000 prebivalci. Konkteren primer: koncern Siemens je izračunal za samo mesto Salzburg, da bi prišel priključek na 6000.— do

slonu „izbiro“ med 18. in 73. serijo Siloh-ranča. Kajti televizijske produkcije — kvalitativne ali ne — so tako drage v proizvodnji, da si nobena postaja ne more privoščiti produkcijo zgolj lastnega programa, temveč je večina koprodukcij ali pa jih nakupujejo televizijske družbe od istih firm.

Potrošniki bodo iskali drugih možnosti: lokalni kabelski sistemi nudijo možnost lokalnih oddaj. Pa tudi tukaj je problemov dovolj: kako zajeti vse kadre, ki so zmožni, a ne vedno voljni za sodelovanje? Nevarnost provincializacije programa v slabem

gočasna. Torej bodo uspešni le profesionalci; le-ti pa bodo prišli predvsem od časopisov. Ker pa se bodo v lokalni televiziji angažirali predvsem močni lokalni časopisi in tako skušali z neke vrste media-miksom parirati izgubo oglasov pri časopisu ter z režijo v obeh medijah dopolnjevati drug drugega, bodo manjši časopisi še prej ob sapo. Konkretna vizija za Koroško: Kleine Zeitung, last cerkvene družbe, bo s svojim kapitalom, nad katerim razpolaga, brez dvoma imela prvo besedo pri koroškem lokalnem programu. K nadvse močni poziciji, ki jo ima časopis že sedaj na Koroškem (nad 50 odstotkov abonementov dnevnikov bere cerkveni mali format; delež še vedno raste) bi prišla najmanj prav tako močna pozicija v elektronskem mediju.

Po kratkem času bi zmrla vsaka konkurenca in bi bili izpostavljeni medijskemu diktatu. Kakšna je ta časopisna enolončnica, pa občutimo koroški Slovenci iz dneva v dan, čeprav imamo tri koroške dnevnike; v manjšinskem vprašanju ni razlike.

Na seminarju je bilo rečeno, da bo možna aktivna kabelska televizija (z lastnimi produkcijami) v treh do deset letih. Vse je odvisno od tega, če in kdaj bo padel monopol ORF-a. O koroški kabelski družbi, ki je trenutno menda šele v štadiju proučevanja, nihče od predavateljev na sobotnem seminarju ni črnil besede. Kaj še, da bi kdo obelodanil svoje predstave, kako bi takšni modeli funkcionirali.

Nobene besede predavatelji tudi niso zinjili o satelitski televiziji, ki ima podobne možnosti kot kabel, da, celo več. Evropske postaje pripravljajo takšen satelit, ki bi — kakor že sedaj prenose — omogočil sprejem dodatnih postaj. Teoretično bi (Dalje na 4. strani)

FLORIJAN SABLATSCHAN K SEMINARJU O KABELSKI TELEVIZIJI:

Novi monopoli v pripravi

dodatne programe plačalo posebno najemnino.

Kabelska televizija naj bi funkcionirala podobno, le za eno številko čevljev večje: preko usmerjenih radijskih valov (Richtfunk) naj bi prišli tuji programi do večjega sprejemnika, od koder bi preko kablov priključili vsa gospodinjstva. Na dlani leži, da so stroški za te napeljave ogromni in da se koncerni borijo zanje.

VSE NA TIHEM

Na Dunaju na primer so že začeli z delom in bodo v nekaj okrajih že kratko pred volitvami mogli občudovati nemške programe. Na Dunaju je šlo vse zelo hitro in natiroma, tako da so celo Philipsovi konkurenti zadevni sklep zadremali; holandski multinacionalni koncern je kot edini dobil „razpis“. Konkurenti so se združili v konkurenčni organizaciji ter se trudijo za naročila v zveznih deželah. Pri tem upajo, da bodo naročila še bolj lukrativna, kajti

8000.— šilingov. Če pa bi položili kabel po vsej salzburški deželi, pa bi stal priključek 26.000.— šilingov, pa še tu bi ostale bele površine. Akoravno je treba te številke koncernov le previdno uživati, se prikažejo politični problemi: kako porazdeliti količjak pravično stroške.

„ALTERNATIVE“

Finančni problemi so seveda veliki in še večji pri obratovanju oddajnika. Če bodo uvajali preko kabelskih postaj le tuje programe, bo naročnina za kabel manj kot 100.— šilingov mesečno pravi denarni vrelec za posredovalce. Toda na dlani leži, da bo poprečen potrošnik kmalu sit, da gleda Heinza Rosenthala na nemškem kanalu 14 dni prej kot na Avstrijskem in ga po tej dobi dobi kot preprizna „domačem“ kanalu, ali da si ogleda na nemškem kanalu uprizoritve iz dunajske opere nekaj tednov pozneje ali da ima istočasno na televizijskem za-

pomenu besede je zelo velika, velika tudi nevarnost neposrednega vpliva lokalnih potentatov. Producerski budžet bi bil v manjših krajih skrajno nizek in bi trpela kakovost oddaj. Za primer: pri ORF-u stane ena ura televizijske produkcije 270.000.— šilingov; cenejše produciranje je dejansko možno. Z minimalnim programskim budžetom 10.000.— do 20.000 šilingov na uro pa bi bile možne le lokalne postaje v Linzu, Gradcu ter na Dunaju. Vsi ostali pa bi potrebovali lokalno reklamo, ki pa bi zopet bila odtegnjena lokalnim časopisom, le-ti bi bili obsojeni na smrt.

NEVARNOST LOKALNIH MONOPOLOV

Kdo bo delal lokalne TV-programe? Na dlani leži, da bodo to znali le profesionalni novinarji. Tehnika bo sicer poenostavljena in teoretično dostopna vsakemu laiku, toda vsaka TV-oddaja zahteva primerno dramaturgijo, da ne postane dol-

KAJ S SATELITOM?

Nobene besede predavatelji tudi niso zinjili o satelitski televiziji, ki ima podobne možnosti kot kabel, da, celo več. Evropske postaje pripravljajo takšen satelit, ki bi — kakor že sedaj prenose — omogočil sprejem dodatnih postaj. Teoretično bi (Dalje na 4. strani)

NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON

Milan Nikolić — Beograd:

23

Od popisa do taborišča

Vsi smo živeli kot ena sama družina. Med nami kot da ni bilo nikakršne ne verske ne narodne razlike, čeprav so nas oblasti delile na črne in bele ovce, kot tu Bolgari, tam drugi narodi. V taborišču nas je zbližala ista usoda.

Bil sem dober prijatelj z dvema Makedoncema iz Razloga, Milčem Prčkovom in Slavčem Čipievom. Družil sem se tudi z Dimitrom Jovčevom, ki je ustanovil organizacijo, ki se je bojevala za pravice vseh manjšin v Bolgariji. Bil je tam tudi mladi Kostadin Mihalčev iz Goce Delčeva, ki so ga prijeli in poslali v Belene, ker je namesto dobrodošlice Todoru Živkovu zaklical: „Svoboda makedonskemu narodu! Naj živi mati Makedonija!“

„V taborišču smo si delili tudi zadnji zalogaj,“ pripoveduje Jusein Mašev. „Kdor je dobil paket, je vse enako razdelil vsem drugim. In tudi zadnjo stotinko smo skupno delili za kruh.“

Delo je bilo težko, naporno tudi za mlajše, a kako šele za starejše. V glavnem smo podirali les, ogromne vrbe. Plačevali so nam en lev (okoli 25 dinarjev po uradnem tečaju) za kubik, a dva človeka sta mogla na dan nasekati kvečjemu dva kubika.

„Kdor ni mogel delati“ — pripoveduje Jusein — „temu so zmanjšali polkovnik Tačev, major Knev, inženir Genčev in še neki kapetan, čigar imena se ne spominjam, dnevni obrok kruha. Starejšim niso dajali penzije. Taborišče Belene je bilo izredno skrbno zastraženo. Dostop so imeli

samo ljudje s posebnim dovoljenjem, mi taboriščniki pa smo dobivali pošto na nedolžni naslov: „Kmetijsko-gospodarsko državno posestvo pri zaporu Belene.“

Jusein Mašev je imel srečo. Uspelo mu je pobegniti iz Belena, prekoračiti mejo in emigrirati.

TABORIŠČE NAMESTO KASARNE

Na tem kmetijsko-gospodarskem državnem posestvu je delal tudi pirinski Makedonec, R. D. iz Sandanskega.

„Leta 1958 sem delal v Sofiji kot barvar. Nekega dne sem sklenil oditi v Sandanski, da vidim svojo rodovino. Komaj sem prišel, so me že poklicali na milico. Načelnik me je vprašal, če sem vzel s seboj izjavo, da sem se preselil in da živim v Sofiji. Rekel sem, da ne. Nato je zahteval mojo osebno izkaznico. Odgovoril sem, da sem jo pozabil doma.“

„Razumel sem, za kaj gre,“ nadaljuje svojo povest R. D. „Če bi jim dal osebno izkaznico, bi mi jo vzeli in je ne bi več vrnil, potem pa ne bi več mogel nikamor. Zato sem se pobral in odpotoval v Sofijo.“

„Mesec dni navrh so me poklicali, naj se javim zaradi odsluženja vojaškega roka vojnemu odseku v Sandanskem. Toda namesto da bi bil videl kasarno, so 45 minut pozneje, samo ker sem šel domov, prišli miličniki in me prijeli.“

V zaporu je bilo še kakih petnajst Makedoncev. Čez dva dni so nas spravili v Blagojevgard. Z vseh strani so prihajali aretiranci, iz Petriča, Goce Delčeva, Sandanskega in drugih krajev. Zapor je bil poln. Okoli dvesto duš nas je bilo. Ljudje so začeli ugičati, kaj jih čaka. Nekateri so govorili, da nas bodo poslali v Belene, drugi, da v osrednji zapor v Sofijo. Ko so nas pripeljali na postajo, se je tam zbralo mnogo sorodnikov in prijateljev. Na vse strani je bilo mogoče slišati vik in krik. Zaprli so nas v vagone.

Tisti, ki so govorili, da nas bodo zavlekli na otok Belene, so imeli prav.

Ko smo prispeli tja, je neki mladi poročnik začel brati seznam in velel, naj se vsi poklicani postavijo v vrsto, drug za drugim. Če je kdo izstopil in šel mimo miličnikov, so ga tolkli, kjer so mogli. Nato so nas vkrcali na čoln, ki je bil obešen za ladjo „Čavder“.

Prispeli smo na otok. Na obali so nas bili drugi miličniki. Tudi oni so nas pričakali s palicami. Z nami je bil tudi neki starejši človek, profesor angleščine. Vem, da je imel sorodnico v Jugoslaviji, izhajal pa je iz družine makedonskega revolucionarja Dima Hadžidimova. Tako so ga topli, da je začel bruhati. Na koncu smo ga nezvestnega vzeli na roke in ga nesli. V Belenu sem prebil tri mesece.“

POMOČ IZ SOFIJE

Koliko da je takih aretiranih, obsojenih in neobsojenih v Bolgariji, se verjetno nikdar ne bo točno zvedelo. Sodni procesi se odvijajo v največji tajnosti. Obtoženim jemljejo tudi najmanjšo pravico. Ne izročajo jim ne obtožnic ne obsodb.

Iz pripovedovanj teh ljudi smo ugotovili, da je bilo od 1964 do 1972 najmanj 25 takih sodnih postopkov proti skupinam pirinskih Makedoncev, ki jih je treba označiti kot nasprotnike bolgarske raznarodovalne politike. Če je bilo tudi prav toliko (a bilo jih je verjetno precej več) sodnih procesov proti Mohamedancem, Turkom in drugim manjšinam, pridemo na stotine in tisoče aretiranih in obsojenih.

● Leta 1964 so prijeli in obsodili na kazni od dveh do štirih let člane makedonske mladinske skupine „Garibaldi“. Dve leti pozneje so zaprli skupino iz vasi Skrit, naslednje leto pa skupino „Pirin“ iz Sandanskega.

(Dalje prihodnjič)

Šentlenart pri Sedmih studencih: jubilej dušnega pastirja

Preteklo nedeljo so v Šentlenartu pri Sedmih studencih praznovali veliko slavlje. Župnik Avguštin Čebul deluje že 25 let v šentlenarški fari; 25 let je „oženjen“ s šentlenartsko faro, kakor je sam rekel, in zato so pristrčno praznovali ta srebrni jubilej.

Skoraj vsa fara se je zbrala v nedeljo zjutraj pred župniščem. Po pozdravnem govoru (Pauli Mikl) in pesmi so sledila simbolična darila vseh podružnic (fara jih ima sedem!). V prazničnem razpoloženju so spremljali svojega župnika v cerkev. Tu so otroci v pesmicah orisali župnikovo delovanje v fari, njegovo očetovsko skrb in veselje z otroci-šolarji. Mala Brigita je navdušeno deklamirala:

25 let prinašate kelih na naš farni oltar,
in Večnemu darujete za nas sveti dar.
25 let sejete božjo besedo

v naših src gredo,
obilno sadov je dozorelo — vidno je kronano Vaše delo. — Ohrani naj Vas Vsemogočni, da delovati bi še mogli nešteto let, za nas, med nami! To voščijo hvaležni farani!

V imenu farnega odbora se je Adolf Vouk zahvalil župniku Čebulu za vneto in vzgledno delovanje v fari, saj je viden uspeh dela, ko je v fari res živo krščansko vzdušje. Obljubil je, da se bodo farani potrudili ohraniti to vzdušje tudi v naprej. V teh 25 letih so preuredili vseh 7 podružnic ter farno cerkev. Dobili so nove orgle in električno zvonjenje. Ni mogoče naštetiti vsega, za kar se imajo zahvaliti jubilaru. — V imenu žen in mater se je zahvalila Mici Woschitz. — V znak hvaležnosti in vdanosti je župnik-jubilant prejel 25 rdečih vrtnic. Pri sv. maši so se zahvalili Vsemogočnemu, da je Šentlenartu

dal dobrega, skrbnega in vnetega pastirja, ki najde vedno za vsakega prave besede in nasvet. Prosili so

Boga, naj jim ga še dolgo ohrani in mu da potrebnih moči.

V pridigi je dekan Filip Millionig orisal pomen duhovnika, obenem pa izrazil škofovo in lastno zaskrbljenost, ko povsod primanjkuje duhovnikov. „Žetev je velika, delavec pa malo!“ — Med sv. mašo je mogočno prepeval domači zbor. Pevovodja Lojzi ga spretno vodi in farani so lahko ponosni na svoje pevce. Pesmi so praznično donele in izražale vdanost in hvaležnost vse fare. Z zahvalno pesmijo so zaključili božjo službo. Podali so se k Jurču, kjer je „birtinja“ Anči s svojimi pomočnicami že imela pripravljeno dobro južino. V prijetni družabnosti so še dolgo praznovali. Za telesne moči župnika Avguština Čebula je že četrto leto odgovorna ga. Marija, farovška kuharica. To nalogo izvrstno izvršuje. Zahvalili so se ji s šopkom rož.

PRIREDITVE

POLETNA NOČ

Prireditelj: Mešani pevski zbor „Podjuna“ v Pliberku
Kraj: Schwarzl v Pliberku
Čas: sobota, 17. 6. 1978, ob 20.00
Igrajo: „Fantje iz Podjune“

DRAMA: „GOZDNA JAGODA V SONCU“

Prireditelj: SPD „Borovlje“ v Borovljah
Kraj: Cingelc na Trati
Čas: nedelja, 18. 6. 1978, ob 14.30
Gostuje: Igralska skupina SPD iz Št. Janža

VOKALNI KONCERT

Prireditelj: SPD „Obir“ na Obirskem
Kraj: gostilna Kovač na Obirskem
Čas: nedelja, 18. 6. 1978, ob 14.30
Gostuje: Ženski zbor iz Gabrovnice

Diskusijski večer:

AVSTRIJA IN NJENI SLOVENC
(ÖSTERREICH UND SEINE SLOWENEN)

Prireditelj: Akcija koroških kristjanov za sporazumevanje narodnih skupin
Kraj: Celovec, Waaggasse 18, predavalna soba
Čas: ponedeljek, 19. 6. 1978, ob 20.00
Diskutirata: univ. as. dr. Hanns Haas in dv. sv. dir. dr. Valentin Einspieler
Diskusijo vodi: dr. Ernst Waldstein

TAMBURAŠKI KONCERT

v okviru „TEDNA SREČANJA — Woche der Begegnung“
Kraj: Stadthaus v Celovcu
Čas: torek, 20. 6. 1978, ob 20.00
Gostuje: Tamburaški orkester iz Hodiš

KULTURNA PRIREDITEV

Prireditelj: SPD „Edinost“ v Škofičah
Kraj: gostilna Bürger v Škofičah
Čas: sobota, 24. 6. 1978, ob 20.30
Sodelujejo: Mladinski tamburaški orkester iz Hodiš in moški pevski zbor iz Škofič
Po prireditvi: zabava
Igra: „Trio Ibounig“

PODJUNSKI RIBIŠKI KLUB IZ ŠENTVIDA V PODJUNI vabi na

RIBIŠKI PLES

ki bo v soboto, 24. 6. 1978, v gostilni Wutte v Veselah pri Šentprimozu.

Začetek ob 17. uri.
Igrajo: „THE SPIDERS“.

Vsi pristrčno vabljeni!

KONCERT

Prireditelj: družina Wernig
Kraj: šotor — Camping — Rož — Wernig v Kočuhi
Čas: četrtek, 6. 7. 1978, ob 20.15
Gostuje: Regional youth orchestra — Holland — regionalni mladinski orkester — Nizozemska
Spored: Beethoven: overtura iz Prometeja
Schubert: overtura iz Hišne vojne
Bizet: 1. suita iz Dekle iz Arlesa
Berlioz: 3 odlomki iz Prekletstva Fausta

Pridite v Šentrupert!

DRAGI BRATJE IN SESTRE, NA RAZSTAVO IN PRIREDITEV 17. in 18. 6. 1978.

RAZSTAVO ŠIVANJA IN ROČNIH DEL si morete ogledati v soboto, 17. junija, od 14. ure in v nedeljo, 18. junija, ves dan. IZDELKE KUHARSKE UMETNOSTI si lahko ogledate in poskusite v soboto popoldne in tudi v nedeljo. KULTURNA PRIREDITEV bo v soboto, 17. junija 1978, ob 15. uri in v nedeljo, 18. junija 1978: prvič ob 13.30 in ob 16. uri drugič.

Spored prireditve:

1. DOBRODOŠLI! — pozdrav učenk
2. V LEPOTI BOŽJE NARAVE — učenke zapoje 3 pesmi
3. GOVOR — govornik je na vrsti
4. OJ PODJUNA! — simbolična vaja s petjem
5. ZA VEDNO OZDRAVLJENA — igra v 3 dejanjih
6. VEDNO SPET RODI SE JUTRO — zborček zapoje 3 pesmi
7. ZA KONEC ŠE ZARAJAMO — po narodnih melodijah

Pridi! — Pristrčno vabijo učenke
KMETIJSKO-GOSPODINJSKE ŠOLE V ŠT. RUPERTU

ŠOLANJE ZA INŠTRUKTORJE NAMIZNEGA TENISA

Slovenska športna zveza v Celovcu razpisuje skupno v sodelovanju s Šolskim centrom za telesno vzgojo v Ljubljani in z Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji šolanje za inštruktorje namiznega tenisa (II. del — fantje, I. del — fantje in dekleta), inštruktorje nogometa (I. del), inštruktorje košarke (I. del — dekleta), ki bo v času od 15. julija 1978 do 19. julija 1978.

- OBIŠČITE GALERIJO
- WERNERJA BERGA
- V PLIBERKU!

DUNAJ

Mladjevski krožek „Dunajski Slovenci“ prireja v soboto, 17. junija, ob 20. uri v ÖMBG-restavraciji (Führichgasse 10) svoj tradicionalni večer. Na programu je tokrat predavanje in diskusija o „ELAN-u na Brnci“. Arhitekt dipl. inž. Wolfgang Brunbauer ter poslovodja firme INTRADE dr. Zdravko Velik bosta predstavila gospodarski koncept, načrt in tehnične podrobnosti tega projekta. Vodja: Feliks J. Bister.

Novi monopoli v pripravi

(Nadaljevanje s 3. strani)

lahko vsaka TV-postaja, ki bi najela kanal na tem satelitu, poslala lastni program na satelit in bi konzumenti namesto preko pretvornikov sprejemali programe direktno preko satelita, pa tudi kablji bi bili odveč. Kako bo ta satelit dejansko programiran, pa je manj tehnično vprašanje, temveč politično: preko satelita bo možno sprejemati tuje programe tudi v državah varšavskega pakta. Že sedaj ima npr. Nemška demokratična republika nadvse visok delež radijskih sprejemnikov preko žične antene, kjer ni možen sprejem tujih (zahodnih) programov, akoravno je tehnika ta razvoj že zdavnaj prehitela. Satelitske države Sovjetske zveze bodo smatrale pokrivanje tujih programov skozi satelite kot poseg v suverenost, nedotakljivost.

Možnosti satelitov pa bodo omejili tudi njegovi proizvajalci: kajti že srednjeročno bo satelit cenejši kot kabel, celo še prej, preden bo kabel povsod položen. Elektronski giganti se bodo le neradi odpovedali zaslužku s polaganjem kablov.

Pri nas v Avstriji pa teče trenutno debata, kaj z ORF-om. Jeseni poteče sedanemu vodstvu doba, kot kaže, hoče SPÖ zavreti program regionalizacije televizije, v katerega je bilo že investiranih nešteto milijonov. Trenutne regionalne oddaje pa niso izpolnile vseh pričakovanj. Predvsem duhovnega potenciala bo treba še mnogo aktivirati, če hočejo odvrniti padec nivoja in zainteresiranosti publike. O dejanskih vzrokih, zakaj se je socialistični ekspert za občila Karl Blecha odločil za to pot, moremo le ugibati. Tudi koroški deželni glavar Wagner je sedaj proti regionalizaciji televizije in zahteva večji delež Koroške pri vseavstrijskih oddajah.

IN KOROŠKI SLOVENC?

In koroški Slovenci? Ko so lani snovali koroško študijsko

družbo za kabelsko televizijo, smo le slučajno zvedeli za to ter pismeno najavili svoj interes. Interes s strani dežele očitno ni velik, da bi imeli pri koroškem deželnem projektu tudi Slovenci svoje prste vmes ali da bi vsaj sedeli ob viru informacij.

Vendar koroških Slovencev niti ignorirali niso. Ravno v sredo je ponovno bilo zasedanje „tistih skupin, ki so zainteresirane na projektu kableske televizije“. Slovencev, čeprav so ponovno pismeno in zelo konkretno izrazili pripravljenost za sodelovanje, niti ignorirali niso, akoravno je ta družba nastala pod okriljem deželne vlade.

Odlašanje in zanašanje na prihodnost (jutri bomo več vedeli) vsekakor nista na mestu. Razvoj gre z vedno večjo naglico naprej. Drži, da je še marsikaj neznanega, toda brez določene pripravljenosti za riziko kratkoma ne bo šlo. Sami moramo aktivno sodelovati pri oblikovanju televizijske sedanosti in prihodnosti. Drži, da se vlak že pomika iz postaje, z dovolj odločnostjo pa bomo morda še stopili na enega od zadnjih vagonov. In to so perspektive: kabelski in kasetni programi bodo postali vedno bolj tudi sredstvo za izobraževanje, bodo dopolnjevali in deloma tudi nadomestili šolo. Kultura bo vedno bolj zajeta v televizijo, čez desetletje bodo možne tudi večje možnosti dvotirne komunikacije. Televizija bo tudi znotraj družine še pridobila v svoji vlogi kot komunikacijsko sredstvo. Že danes tožimo, da je ponekod možno slovensko govoriti le več med lastnimi štirimi stenami ter v hlevu. To je podtiravanje: med lastnimi štirimi stenami televizor brez milosti diktira nemščino kot pogovorni jezik in izpodriva slovenščino čedalje bolj, čez desetletje pa bo tudi kmet preko televizijskega monitorja mogel opazovati zadržanje živine v hlevu.

Ura je pet čez dvanaest. Skrajni čas torej.

DOM v TINJAH

V soboto, 24. junija 1978,

ROMANJE NA SV. VIŠARJE

za župnije Šmihel, Globasnica, Šentlipš in Dobrla vas.

KONCERT

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah
Kraj: Farna dvorana v Selah
Čas: nedelja, 18. 6. 1978, ob 14.00
Gastuje: Kulturno društvo iz Beltinc
Nastopajo: Moški oktet
Folklorna skupina z belokranjskimi in prekmurskimi plesi
Glasbeni ansambel

VABILO

Ob praznovanju 70-letnice zavoda šolskih sester v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu Vas

učiteljski zbor in učenke Strokovne šole za ženske poklice pristrčno vabijo na

ZAKLJUČNO PRIREDITEV IN NA OGLED ŠOLSKIH IZDELKOV

Ogled razstave:

v soboto, dne 24. junija 1978, od 16. do 18. ure in v nedeljo, dne 25. junija 1978, od 18. ure.

Kulturna prireditelja:

v nedeljo, dne 25. junija 1978, ob 13.30 in 16. uri.

Česa tujci v Argentini ne bodo videli

(Nadaljevanje z 2. strani)

GÖBBELS
BI PREBLEDEL ...

Katoliška Cerkev je bila sprva naklonjena tej novi doktrini in ideologiji. Duhovnik Victorio Bonanimo je vzklíknil: „Bog je izbral armado, da bi rešil Argentino!“ Toda Videla je dva meseca pred prevzemom oblasti napravil proračun: cena bo zelo visoka. „Pobili bomo toliko ljudi, kot bo potrebno,“ je naznanil. Dan po puču je bolj podrobno pojasnil svojo misel: „Terorist ni samo tisti, ki ima puško, marveč tudi oni, ki razširja ideje, nasprotno zahodni in krščanski civilizaciji.“ Guverner province Buenos Aires Iberico Saint-Jean, znan po svojih formulacijah, je vrgel v svet geslo, ki bi mu ga Göbbels zavidal: „Pobili bomo vse, ki delujejo subverzivno, nato njihove sodelavce pa simpatizerje, mlačne elemente in na koncu vse tiste, ki so indiferentni.“

Argentinski generali že dve leti, med pripravami na „El Mundial“, do črke natančno izvajajo ta program. Znanstveno so proučili s pomočjo francoskih, ameriških, čilskih in brazilskih praktikov vse, kar sodi v zakladnico množičnih pobojev zadnjih trideset let: „bitko za Alžirijo“, likvidacijo pol milijona indonezijskih „komunistov“, program „Phönix“ (fizično uničenje 40.000 študentov in južnovietnamskih kadrov, ki bi utegnili postati aktivni člani osvobodilne vojske); in, naposled, načrtno in sistematično uničenje aktivno političnih ljudi in sindikalnih voditeljev v Čilu. Poučeni o vseh teh izkušnjah so izdelali svoj sistem: vse splošno mučenje à la „bitka za Alžirijo“ v vseh deželi, toda po prefinjeni metodi decentralizacije mehanizma, ki to operacijo izvaja. Metoda je teoretično nesporna, ker se izogne slehernemu juridičnemu očitku: vsak provincijski guverner, vsak rod vojske, vsak policijski sektor, sleherni od teh elementov po svoje izvaja program nasilja, v tempu, ki ga sam določi, in z metodami, ki jih sam izbere. Dne 24. marca je 25 milijonov Argentinec izgubilo vse človekove in državljanske pravice.

„NA RAZPOLOŽENJE
IZVRŠILNE OBLASTI“

Bili so postavljeni na „razpoložanje izvršilne oblasti“. Najbolj zakoniti policijski ali vojaški šef lahko aretira, muči ali ubije kogarkoli, ne da bi mu bilo za to treba dajati odgovor. Poleg sadistov, ki se ne da bi jih kdo brzdal, vdajajo orgijam najbolj barbarskega mučenja, delujejo tudi brezštevne celice, v katerih strokovni specialisti hladnokrvno in brez sovraštva z znanstvenimi metodami mučijo ljudi. Gre za mrzle idealiste, ki to počno bodi zato, ker čutijo dolžnost, bodi iz patriotizma.

Gverila je bila hitro obvladana, nato pa so vojaki preusmerili svoje napore na univerze, na tisk, na zdravniške kroge in sodstvo ter na določene dele cerkvene hierarhije. Od marca 1976 so bili na udaru profesorji. Ogromno so jih odpustili, drugi so bili aretirani, mučeni ali pa so preprosto izginili. Odstranjujejo „subverzivne elemente“ in v tem metežu plačujejo račun tudi Židje. Advokati, ki so v prejšnjih režimih prevzemali obrambo političnih obtožencev, so zdaj zdesetkani. Najmanj sto je mrtvih ali pa so izginili neznano kam. Enaka usoda je doletela kakih 50 novinarjev. Argentinska komisija za človekove pravice je napravilane

dokončen seznam 66 zdravnikov ter 45 psihiatrov, psihoanalitikov ali psihologov, ki so bili ubiti ali pa so izginili. Otroška bolnišnica v Buenos Airesu, ki je najbolj moderna v Južni Ameriki, je ostala praktično brez kadrov: negovalci in raziskovalci so bili odpuščeni ali pa so izginili, zlasti tisti, ki so „imeli židovsko ime“. V sinagoge podtikajo plastične bombe, židovske trgovce napadajo z mitraljezi, v knjižnicah je čedalje več nacističnih pamfletov, vojaški poveljnik v Cordobi pa je organiziral „veseli kres“, na katerem so pokurili knjige „subverzivnih avtorjev“: Marx, Freud, Pablo Neruda in toliko drugih. V župniščih mučijo duhovnike ali pa jih na mestu ubijajo, ker so „moralno kvarili mladino“.

GOSPODARSKO OZADJE

Toda to je šele polovica zgodbe. Za herezijo protisubverzivne in reakcionarne ideologije se zaznava: jo obrisi natanko določenega gospodarskega projekta, ki je dozoval dolgo vrsto let. Hunta v Buenos Airesu ni ničesar improvizirala. Svoje operacije ni mogla začeti, dokler ni dobila jamstev, da jo bodo podprli evropski in severnoameriški konzorciji. Minister za gospodarstvo Martinez de Hoz je človek teh konzorcijev. Je veleposestnik in hkrati član upravnega sveta katkega pol ducata multinacionalnih družb, osebno pa pozna vse velike ribe z Wail Streeta, iz Ženeve, Frankfurtu, Pariza in Londona. Prav ti ljudje so mu prižgali zeleno luč, da je lahko vzel vajeti argentinskega gospodarstva v svoje roke in ga spet spravil „v korak“. To pričajo velikanski krediti, ki jih je zbral, da bi uspešno uresničil ekonomsko operacijo.

Gospodarski načrt, ki ga Martinez de Hoz uresničuje od marca 1976 naprej, je ultra liberalen in izhaja iz čikaške šole „novih ekonomistov“. Ta program pomeni: popolna svoboda cen, odprava vseh carinskih pregrad, ki so ščitile nacionalno industrijo, vrnitev podržavljenih podjetij privatnikom, svoboden odtok dobičkov, ki jih ustvarja tuj kapital, v matično deželo kapitala, odprava sleherne socialne zaščite — in načelo, da zasluži tisti, ki je najmočnejši. To je radikalno pretreslo in spremenilo gospodarsko in socialno strukturo Argentine. Ker so se odprle carinske meje, se je sesula nacionalna industrija, predvsem mala. Ker so deblokirane cene poskočile visoko, plače in mezde pa so ostale blokirane, se je vertikalno sesula notranja poraba. Realna kupna moč ljudi, ki živé od plače, je padla za polovico. Mala in srednja podjetja, ki so delala za notranje tržišče, so propadla in zaprla vrata. Ogrožena je trgovina. Preživijo samo številne francoske, ameriške in zahodnonemške podružnice, ki se opirajo na mogočeno matična podjetja v Evropi in Ameriki, in izkoriščajo delovno silo, plačano z mezdami, ki pomenijo lakoto: med 250 do 500 frankov na mesec (od 800 do 2000 šil.). Ljudje jedo manj, Argentina pa postaja velik izvoznik kmetijskih pridelkov.

POSTRELJENI STAVKAJOČI

Tega programa, ki je imel tako pogubne posledice za najširše plasti prebivalstva, niso odobravalí vsi vojaki in v sami hunti je prišlo do številnih trenj. Še pred nedavnim je, tako se zdi, admiral Massera, vrhovni poveljnik mornarice, brez uspeha napletal spletke proti generalu Videli. Za tri leta so

Videlo potrdili kot šefa hunte. In Videla je najbolj goreč zagovornik gospodarske politike, ki jo vodi Martinez de Hoz.

Toda pravo vprašanje se zastavlja takole: kako je bila mogoča tako radikalna „prestrukturacija“ v deželi, ki je poznala obdobje „države blaginje“, dežela, v kateri so delavske organizacije imele status državne institucije, srednji sloj pa je v tej deželi postal temelj politične oblasti? V odgovoru na to vprašanje dobi beseda „genocid“, ki jo je uporabila argentinska komisija za človekove pravice, svojo pravo težo.

V noči na 24. marec je vojaška hunta s sporočilom št. 4 razglasila vse tovarne, delavnice in vse izvore za proizvodnjo za „vojaške objekte“. Armada je zasedla velika podjetja. Na podlagi v naprej pripravljenih seznamov so aretirali vse „subverzivne, nevarne in agresivne“ elemente. Na stotine iznakaženih trupel so našli na grobiščih, ki so jih „obdelali“ z dinamitom. Ko so vojaški guvernerji zasedli mesta po provincah, so s posebno okrožnico pozvali delodajalce, naj naznanijo vsakega sumljivca, vsakega nediscipliniranega delavca, skratka vsakogar, ki bi utegnil v bodočnosti delovati prevratniško. Sindikalne funkcije, ki pri tej operaciji niso hoteli sodelovati, so fizično likvidirali. Na tisoče ljudi so aretirali in mučili. Katoliško usmerjeni Michel Guilbart, po rodu Francoz, sicer pa član kmetijske lige — sindikat kmetijskih delavcev — je bil aretiran na severu dežele in je v zaporih srečal na stotine delavcev in kmetov. „Vsak dan — tako pripoveduje — so stražarji odvedli katkega jetnika. Nekateri so se vrnili, toda v kakšnem stanju! Pretepeni, mučeni z elektriko, z ranami po vsem telesu. Počrnela koža je postala tako neobčutljiva, da so mučitelji vanjo vrezovali vtičnice za elektrode.“

Odpravljena je bila pravica do stavke, odpravljena pogajanja za sklenitev kolektivnih pogodb. Kljub temu so v velikih industrijskih središčih sterorizirani in lačni delavci začeli stavkovno gibanje. Vojska je v vseh takih primerih zasedla tovarne in na slepo srečo aretirala „voditelje“ stavke, ki so za vedno izginili. V samem središču Buenos Airesa so na trgu javno postrelili uslužbenca podzemne železnice, ki so stavkali. Oktobra 1977 je uprava Renaulta v Cordobi dala z vojsko zadušiti stavko. Ob tej priložnosti so odpustili 140 delavcev. Vojska jih je 150 odpeljala in 30 se jih ni nikoli več vrnilo.

GROZLJIVA VIZIJA

Severnoameriški poslovni svet izdaja v Argentini svoj časopis v angleščini. Nekaj dni po puču je ta časopis zapisal: „Aktivist v tovarni je danes neprimerno bolj nevaren kot ducat bebavih bradavev v planinah Tucumana“. Delavci, pahnjeni v brezposlenost, bedo in molk, so prvi cilj in prva žrtev normalizacije argentinskega gospodarstva po kriteriju zdravega upravljanja, ki ga zahteva Mednarodni monetarni sklad in zahodni investitorji. „Tuje banke imajo znova nasmešek za Argentino,“ je nedavno zapisala britanska ekonomska revija. Ford in Coca-Cola objavljata velike oglase, ki povečujejo režim. David Rockefeller je Martinezu de Hozu čestital za „gospodarski čudež“.

V Argentini so navzoča največja imena francoske industrije. Pariz dobavlja argentinskim vojakom helikopterje, topove, „mirage“ in rakete. Izginilo je 22 Francozov, med njimi dve redovnici, francoska vla-

LEV DETELA:

Srečanje urednikov avstrijskih literarnih revij v Linzu

Avstrijsko društvo za kulturno politiko je med 2. in 4. junijem 1978 priredilo v Linzu srečanje urednikov, založnikov, izdajateljev in predstavnikov avstrijskih literarnih revij. Srečanja se je udeležilo mnogo, zlasti mlajših avstrijskih urednikov literarnih revij. Ti so velikokrat tudi sami pisatelji. Navzoč je bil tudi zastopnik slovenske koroške revije „MLADJE“, a tudi zastopnika celovške revije „DAS BLAUE BAND“ in revije „FETT-FLECK“.

V soboto, 3. junija, so predavali Gerhard Ruiss in Johann Vyoral o „situaciji mladih avtorjev v Avstriji“, ki kljub podpori družbenih institucij in oblasti ni najbolj rožnata, medtem ko je dr. Wolfgang Petritsch kot predstavnik urada zveznega kanclerja obrazložil zakonske osnove podpore tiska, ki jo nudi urad zveznega kanclerja tisku, v določeni meri torej tudi literarnemu tisku. Urednik revije „Extrab'att“ dr. Franz Schuh je nekoliko neučinkovito razložil možnosti „leve“ revije v današnjem času, vendar je govoril zelo malo o problemih revije kot take in precej, a preveč na splošno in izven zastavljene teme, o problemih literature v kapitalističnem času, ki vrednoti tudi literaturo kot „blago“. Dr. Reinhard Wegerth, urednik revije „FRISCHFLEISCH“, je zelo na kratko orisal „Poročilo o umetnosti 1977“ zveznega ministrstva za pouk in umetnost, ki je zanimivo, saj navaja način subvencioniranja kulture v preteklem letu, razporeditev finančnih podpor in njihovo višino.

Poleg številnih debat in polemičnih pripomb so predstavniki avstrijskih literarnih revij sprejeli sklep o informiranju javnosti o stanju literarnih revij v Avstriji. Predstavniki revij zahtevajo širšo javno podporo ustvarjalnega dela, višje in učinkovitejše subvencije, prav tako pa bodo s pomočjo posebnega izvoljenega predstavništva koordinirali osnovne potrebe

avstrijskih literarnih revij. Predstavniki literarnih revij so v tem smislu apelirali na predstavnike javnih organov, institucij in kulturnih predstavništev ter na stranke, da se intenzivneje soočijo s stanjem literature in literarnih revij v državi. Ena od zahtev priporoča javnim knjižnicam nakup vseh avstrijskih literarnih revij — in to obvezno, kar pa bi bilo potreba šele uzakoniti. Prav tako bodo predstavniki literarnih revij navezali stike s predstavniki avstrijskih sindikatov in se pogajali za morebitno članstvo pisateljev, urednikov in izdajateljev revij v sindikalnih organizacijah.

Na srečanju urednikov avstrijskih literarnih revij v Linzu je bil navzoč tudi urednik nove avstrijske revije „LOG“, ki se ukvarja z vprašanji avstrijske in mednarodne literature. Prav s strani izdajateljev revije „LOG“, kot tudi s strani predstavnikov literarne revije „DAS PULT“, je prišlo nekaj bistvenih pripomb o nujnosti višje kvalitete literarnih revij, o potrebi dinamičnega odnosa med sodelavci revij in bralci, o nujnosti objavljanja tekstov tiste vrste, ki na izviren in poglobljen način izražajo senzibilnost časa. V tem smislu se je oglašala tudi potreba o „literarnem“, strokovnem vodenju revij, ki naj bodo res literarne, v službi literature kot enega duhovnih stebrov človeka in družbe in njunega osveščanja. Žal nekateri predstavniki navzočih uredništev literarnih revij niso kazali zanimanja za literaturo in njene probleme, temveč predvsem za ideologijo in politiko, oziroma zgolj za probleme svoje skupine ali pa samega sebe. Prav to „klikarstvo“ pa je treba odpraviti, če hočemo zvišati pomen literarnih revij v javnosti in jim s tem omogočiti tudi možnost višjih denarnih podpor tako s strani države in njenih organizacij, kot tudi s strani privatnih podpornikov in drugih interesentov, ki jim je kulturno življenje pri srcu.

da pa uradno molči, medtem ko je predsednikov odposlanec Michel Poniatowski argentinskim vojakom izrazil solidarnost Francije v njihovem boju proti „terorizmu“, ki je doslej zahteval 20.000 izginulih, 8000 ubitih in 10.000 zaprtih. Teroristov „Montoneros“ in drugih je bilo največ nekaj sto.

Tednik ameriških poslovnih krogov „Business Week“ je zapisal, da so tuje banke zadovoljne z argentinskim režimom. Perspektive so čedalje bolj bleščeče: tuji kapital, ki je potreboval red v deželi, se vrača z velikimi načrti. Kodak, Bendix, Texas Instrument, Shell, Exxon, Morgan Guaranty Trust in

na ducate drugih, vsi se pripravljajo na vrnitev v pampo. Toda pozor, zmaga še ni popolna! Ameriška revija piše, da bo minister Martinez de Hoz pridobil resnično zaupanje šele potem, ko bo „za vedno zatrl notranjo opozicijo“. Grozljivo opozorilo, ki pomeni za hunto še brezštevne dneve mučenja in ubijanja, preden se bo tuji kapital v Argentini zares počutil kot doma.

Francois Schlosser

Darujte za tiskovni sklad!

Mladje na morje

Tudi letos organizira Klub mladje
LETOVANJE OTROK NA MORJE

kjer bodo imeli možnost, da si pri igri izpopolnijo svoje znanje slovenščine. Ker je doslej organizacija bila bolj slaba, smo letos že prej začeli z delom. Prve dokončne termine objavljamo danes in Vas prosimo, da se čimprej prijavite po telefonu pri predsedniku našega kluba Francu Kattnigu (0 42 22 - 72 565 28).

- termin: 6.—15. julij 1978
- termin: 10.—24. julij 1978
- termin: 8.—17. avgust 1978

Cena (s prevozom): približno 100.— šilingov dnevno.

Vsaka večja družina ima neko-ga, o katerem drugi pobito molčijo ali pa se opravičujejoč nasmiha-jo, če ga kdo omeni. V naši družini je bil to stric — brat moje matere. Mati ga je sicer imela rada, ven-

RENE KOCH:

dar je raje videla, da se ni prevečkrat prikazal.

Stric Hans je živel pri moji babici. Tam je imel svojo sobo, kamor se je takoj umaknil, ko se je vrnil domov iz urada. Delal je kot kurnik.

Odrasli so na vse načine poskušali odtujiti nas otroke stricu Hansu. In ob vsem tem je imel stric neznansko rad otroke. Rade volje nas je puščal v svojo sobo, ki jo je sicer pred odraslimi zmerom zaklepal. Stric Hans je očitno vedel, da odrasli živijo v povsem drugačnem svetu. Smejali so se mu, ga imeli za norca in mu pravili, da je bedak.

Stric Hans pa ni bil ne eno ne drugo, bil je svetovni popotnik. Čeprav še ni nikdar zapustil našega mesta, ni bilo kraja na vsem svetu, ki ga ne bi poznal kot svoj žep. Njegova soba je bila polna zemljevidov, potopisov, atlasov, prospektov, globusov in razglednic. Za pohoštvo mu je ostalo komaj kaj prostora. Ko se je vrnil z dela domov, je sedel za svojo pisalno mizo in se odpravil na pot. Znal je opisati sleherno deželo, po kateri je potoval. Vedel je, kako živijo tamkajšnji ljudje, kaj jejo, od česa živijo, katere jezike govorijo, kakšne pesmi prepevajo, kako stanujejo in katere bogove častijo.

Otroci smo kar goreli od želje, da bi stopili v njegovo sobo in poslušali njegove zgodbe. Zraven njegove pisalne mize je vedno stal majhen stolček, na katerega smo smeli sesti in čisto od blizu spremljati stričev kazalec, ki je drsel po zemljevidu. Ob stričevem pripovedovanju se je njegov kazalec kaj kmalu spremenil v nekaj čisto drugega. Postal je karavana, vlak, avtomobil, jadrnica, parnik, skupina jezdecev ali pa helikopter.

Ne vem več, koliko takšnih potovanj sem se smel udeležiti, toda vandranje s stričevim čarobnim kazalcem mi je za zmerom ostalo v spominu. Nekaj takih potovanj sem si pozneje v resnici privoščil in morem priznati, da so mi bila v stričevi sobi bolj všeč. Nemara zaradi tega, ker je stric

veliko laže navezoval stike s prebivalci, zakaj stric Hans ni poznal samo zgodovino, navade in običaje, umetnost in gospodarstvo dežel, po katerih je potoval, temveč je govoril tudi brez števila jezikov in precej neznanih narečij. Kot otrok sem bil trdno prepričan, da stric Hans resnično obvlada mnoge tuje jezike in narečja, saj je imel celo vrsto slovarjev in besednjakov redkih jezikov.

Često sem preslišal babičino trkanje, s katerim me je opominjala, da bo treba oditi. Šele ko je odprla vrata in me glasno poklicala iz sobe, sva s stricem Hansom planila pokonci, se obrnila in se ji zbegano zazrla v obraz.

„Pravkar sva prečkala puščavo Kalahari,“ je v takih trenutkih dejal stric. „In od tam se je težko hitro vrniti, več...“

*

Potem pa se nekega lepega dne stric Hans enostavno ni več vrnil

JOSEF R. SILLS:

Za hip je kazalo, da se hoče naš zunanji minister pred tujim državnikom zriniti v dvigalo, čeprav le zato, da bi mu od znotraj vljudo pridržal vrata. Toda ko je zatem od znotraj odrinil vrata, je minister z lahnim priklonom stopil vstran in dal prednost visokemu gostu. Njegova ekscelenca je smehlajaje se vstopila v dvigalo. Še preden je sploh kdo utegnil slediti visokemu gostu, so se vrata iznenada zaprla in dvigalo je zdrvelo v globino. Z njegovo ekscelenco in z menoj.

Noge so se mi zašibile od groze, trdno sem prijel tujega državnika za zapestje, da ekscelence ne bi vrglo proti stropu ali proti oledalu na zadnji steni, ko se je dvigalo polčetrto nadstropje niže sunkovito ustavilo. Potem sem prižgal žepno svetilko in jo zataknil med ogledalo in stransko steno dvigala. „Bolj prijetno je čakati pri luči kot v popolni temi,“ sem pripomnil.

„Halo, halo!“ se je sicer gromski glas našega zunanjega mini-

z enega od svojih potovanj. Ostal je v daljni, tuji deželi, kamor je bil odpotoval tisti din. Po naključju sem bil ravno jaz tisti, ki sem ga smel spremljati na tem potovanju. Mati me je poslala k babici, ker je morala po nakupih. Stric Hans ni bil v službi, bil je doma. Potem ko sem pozdravil babico, sem šel takoj k njemu.

Skupaj sva se odpravila na potovanje v Patagonijo. Z malce hrupavim glasom mi je opisoval deželo. Njegov prst je počasi in skoraj nekoliko obotavljivo drsel po zemljevidu Južne Amerike, ki je bil razgrnjen na mizi. Tudi knjige so bile pripravljene. Listal je po njih in mi prebiral posamezne odstavke.

„Patagonija,“ mi je razlagal, „je najjužnejši del Južne Amerike. Segaja od Rio Negra do Magellanove ožine, ki nosi ime znamenitega pomorščaka Magellana. O njem ti bom še pripovedoval. Vzhodni del Patagonije je planota z globokimi

rečnimi dolinami. Zanj je značilna suha stepa, na jugu pa širne tundre. Nasprotno pa je zahodna Patagonija z gostim gozdovi pokrita hrbovita pokrajina...“ In potem je začel govorit v narečju, ki ga nisem razumel. Ko sem ga na to opozoril, je samo zmajal z glavo in se mi nasmehnil. Ostal sem pri stricu Hansu, dokler babica ni potrkala na vrata. Tokrat sem takoj slišal njeno trkanje in sem odšel iz sobe, ne da bi se bil poslovil od strica. Imel sem občutek, da sploh ni več vedel, da sem bil njegov sopotnik.

Čez nekaj dni sem slišal, da so morali strica Hansa odpeljati v neki zavod.

„To smo pirčakovali,“ je nekam zviška dejal moj oče, medtem ko si je mati brisala solze z velikim robcem. Nič nisem rekel. Vedel sem, da je stric Hans ostal v Patagoniji, ker mu je bilo tam bolj všeč kot pri nas.

Moj veliki trenutek

stra pridušeno oglasil skozi zatisnjena vrata. „Je vse v redu?“ In ker takoj ni dobil odgovora, je začel minister s pestmi razbijati po oblazinjenih vratih. Zdelo se mi je, kot da usoda trka na moja vrata. Napočil je veliki trenutek mojega življenja!

„Halo!“ sem zakričal skozi dlan, ki sem jih kot lijak prislonil k ustom. „Vse je v redu! Bodite brez skrbi!“

Državnikovo pritrdilno kimanje je pričalo, da se strinja z menoj.

„Ne bo dolgo trajalo,“ sem rekel. „Verjetno bodo morali poklicati mehanika, vendar bo hitro tu. Midva tu notri na žalost ne moreva ničesar storiti.“ Pokazal sem na klopco v dvigalu.

Tuji državnik je sedel in me z naravno, bolj prijateljsko kot uradno kretnjo povabil, naj prisedem. Pravili so, da je izredno naraven, sproščen in dobrodušen človek, ki ne pozna razlik med ljudmi. Svojo moč v družbi in predvsem svojo veljavo v svetovni politiki je dolgo-

val dejstvu, da se je vedno zavzemal za to, da se je treba osebno zanimati za mnenje tako imenovanega malega človeka. In samo zato, ker je tako dobro vedel, kaj misli njegovo ljudstvo — in ne samo njegovo ljudstvo — ga je doletela slava posrednika med mogočnimi, slava neizprosne logike, ki je znal neizpodbitno dokazati, da so nasprotja v resnici zabisana skupna nagnjenja, da so sovražnosti le znaki zblíževanja in da so zagrizeni nasprotniki v bistvu borci za isto stvar.

„Mislim, ekscelenca,“ sem rekel, „da moram izkoristiti priložnost in vam nekaj povedati. Saj boste oprostili, če bom govoril v svojem jeziku.“

Prijazno je prikimal.

„Menim, da boste po vsem svetu naleteli na podporo, če se boste pogumno zavzeli za spravo...“

„Mmmmm!“

„Prej ste često podprli koga, ki mu je nasprotovala vsa svetovna

javnost — ker ste bili prepričani, da se bo svet spremenil...“

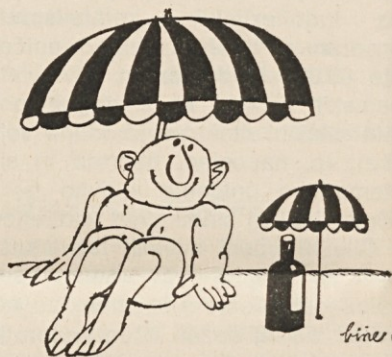
Utrujeno se je nasmehnil.

„V zadnjih treh letih pa v najmanj treh primerih niste naredili ničesar drugega, kot da ste dali nekakšno krotko izjavo — ker vas je iznenada postalo strah osebne neuspeha in ker ste bili bolj v skrbeh za svoj ugled kot za mir, red in varnost v svetu...“

Začudeno je nagrbancil čelo.

„Ob vsem tem pa vaš ugled sploh ni bil v nevarnosti. To so vam drugi vtepli v glavo. Osební pogum, ekscelenca...“

Da, zdaj sem moral pokazati svoj osebni pogum in ga vlititi tudi njemu. Tega trenutka nisem smel izpustiti iz rok. Saj ni šlo za golo naključje. Ne le jaz, ampak sto tisoči, nemara celo milijoni ljudi, so vedeli, da je človek, ki je sedaj sedel poleg mene, najbrž edini človek, ki bi lahko spretno odvrnil grozečo krizo, in da za to potrebuje spodbudo, ki pa je iz vrst ti-

stih, ki so mu stiskali roke in se mu klanjali, ni mogel pričakovati.

No, sem pač idealist. Njegov državniški obisk so že dolgo načrtovali in bilo je gotovo, da se bo nastanil v hotelu, v katerem so stanovali vsi tuji državniki. V tem hotelu sem bil nekoč delal kot lift-boy in si služil denar za študij. Ker jim je primanjkovalo osebja, sem brez težav spet dobil to službo. Meni, ki sem se spoznal na (Dalje na 8. strani)

DR. JAKOB SKET:

9

Miklova Zala

Mesec je bil že priplaval visoko na nebo, ko sta končala Almira in oče svoje izdajalsko posvetovanje. Ura je odbila polnoči. Nato sta se ogrnila v črna plašča in šla na prosto. Zvezde so svetlo lesketale na nebu in luna je razlivala blede luč po mirni prirodi. Pazno sta se ozirala naša znanca naokoli, ali ju nihče ne vidi; potem pa sta krenila tiho, kakor nočna tatova, proti Gradišču.

Divna tišina je kraljevala nad spečo zemljo. Le listje in trava je včasih zašumela pod nogami nočnih potnikov in dramila tiho spanje trudne prirode.

Kmalu sta bila Almira in njen oče na Gradišču. Tu sta si ogledala vse zidovje, dvorane in kleti pri mesečni svetlobi.

„Tukajle bo najlaže priti Turkom na Gradišče,“ reče Tresoglav. „Tla so ilovnata in zidovje se lahko izpodkoplje.“

„To ne bo šlo,“ odvrne naglo Almira. „Mirko je vesten vodja in bo vse dobro čuval. Ali jaz sem za — podzemeljski hodnik.“

Izgovorivši, potegne očeta za roko ter ga pelje oprezno in molče v globoko klet. Ondi mu pokaže železna vrata, ki so zapirala vhod.

„Kdo ti je pokazal to tajno pot?“ vpraša tiho in začuden Tresoglav.

„To skrivnost mi je razodel Mirko sam!“

„Kdo? Mirko?!“ odgovori neverjetno Tresoglav.

Almira poskuša nato odpreti skrivna vrata. Ključ zaškriplje v ključavnici, v istem trenutku pa zakliče iz podzemeljskega hodnika moški glas: „Ali si ti, Mirko?“

Samega strahu bi se bila oče in Almira skoro zgrudila na tla. Ali maščevalna strast in up sta jima dajala moči in poguma. Almira je potegnila nagloma ključ iz vrat in obadva sta odbežala, preden je čuvaj, kmet Strelec, prišel gledat, kdo v kleti govori in odpira vrata.

Osmo poglavje

Drugi dan, bila je nedelja, je potrkal na vse zgodaj utrjen jezdec na Serajnikova vrata v Svetnah. Ravno se je začelo daniti. Od vzhoda sem je že zlatila jutrnja zora z zlatimi žarki najvišje vrhove južnih gora. Priroda se je jela vzbujati. Ptici so peli jutrnjo pesem. Domača perutnina, kokoši in petelinčki, so vstajali s svojega ležišča. Na Serajnikovem dvorišču so si že iskali prve hrane.

Hlapca ali drugega domačina še ni bilo pokonci, ko je došel jezdec do hiše Serajnikove. Gosta, siva megla je krila Rožno dolino in še odvrčala od nje dnevno svetlobo. Zdelo se je, kakor da se ne more izdati.

V drugo potrka prišlec na vrata. Zdaj pride Mirko sam odpirat.

„Ali si ti, Štefan? Dobro jutro!“

Nato poda tovarišu roko in ga povabi v hišo. Obadva vstopita v Mirkovo sobo.

Štefan je bil sin kmeta Mačka, premožnega posestnika v Podgradu. Bil je pogumen in čvrst mladenič. Njega in še druge tri tovariše si je bil izbral Mirko, da opazujejo pretečega sovražnika. Poslal jih je bil na prežo proti Turkom.

„Kaj mi poročáš dobrega, Štefan?“ vpraša nagloma Mirko. „Kaj si videl in zapazil na preži? Govori, prijatelj!“

„Mnogo ne vem. Ali kar znam, to ni nič dobrega, sicer bi ne bil vso noč jezdil. Sapo mi je jemalo, tako me je nesel moj vranec.“

Izgovorivši, nagne utrjeni tovariš čašico pelinovca, da se malo okrepča, nato pa jame takole pripovedovati:

„Vsi štirje, ki si nas bil odposlal na prežo, smo jahali proti Beljaku. Ali tam nismo mogli ničesar zvedeti o Turkih. Zatorej smo jezdili naprej, in sicer proti Kokovemu in Trbižu. Ondi je bilo zbranih kakih tri tisoč kmetskih zveznikov. Saj veš, to je tista ‚kmetska zveza‘, ki jo je leta oživil znani Peter Vunderlih na gornjem Koroškem. Med njimi sem bil v taboru. Toda poslušaj, Mirko!“

Včeraj popoldne so se jim približale turške čete. Sovražnik se je ustavil pred kmetskim taborom. Videlo se je, da se hoče danes, v nedeljo, sprijeti s svojim nasprotnikom. Tega so se pa naši kmetje zbal. Pogum jim je začel upadati, da celo njih vodja, Matjaž po imenu, je postal figamož. Ni se ustavljal strahopetcem. Vdal se jim je in vsi kmetje so — pobegnili.

Od treh tisoč jih je ostalo komaj štiristo. Ti so se potem utaborili na bližnjem griču. Zaprsegli so si, da se hočejo s Turki bojevati do zadnjega vzdihla.“

„Kaj bo pa zdaj,“ odvrne Mirko ves prestrašen. „Jaz in vsi drugi smo se še najbolj zanašali na kmetsko zvezo. Zdaj pa so ti plašljivci pobegnili in se poskrili, kakor zajci

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 18. junija: 07.05—07.35
Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 19. junija: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Zbo-rovka glasba.

TOREK, 20. junija: 09.30—10.00 Pi-sani svet — 13.45—14.30 Celovski ra-dijski dnevnik — Šport — Minute z...

SREDA, 21. junija: 13.45—14.30 Ce-lovški radijski dnevnik — Komorna glasba.

ČETRTEK, 22. junija: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — M. Kitek: Voda (igra).

PETEK, 23. junija: 13.45—14.30 Ce-lovški radijski dnevnik — „Pesem mla-dih“ (70-letnica SPD).

SOBOTA, 24. junija: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA 1. SPORED

NEDELJA, 18. junija: 11.00 Govor in odgovor — 15.20 Morske zgodbe — 16.35 Slike te zemlje — 17.00 Calime-ro — 17.05 Wickie in močni možje — 17.30 Za lahko noč — 17.35 Prenos iz Argentine: Poljska — Peru — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Sport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Mup-pets-šov — 20.40 Prenos iz Argentine: Avstrija — Italija — 22.35 Poro-čila — 22.35 Argentina: Povzetek iger dneva.

PONEDELJEK, 19. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Solska televizija: Francoščina — 10.30 Morske zgodbe — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Rebel Jacquou — 18.30 MI; dru-žinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in

športom — 20.00 Šport ob ponedelj-kih — prenos iz Argentine — 21.05 Ceste San Francisca — 21.55 Poro-čila in šport.

TOREK, 20. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — The Bell-crest story — 10.00 Solska televizija: Črno-bela televizija — 10.30 Salut za Jamesa Cagneya — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raj živali — 18.30 MI; družinska od-daja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Argentina: ORF-studio s sve-tovnega prvenstva — 20.15 Predal za uganke — 21.10 Čudne so volje sreče — 21.55 Dediščina kraljev — 22.55 Poročila in šport.

SREDA, 21. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 10.00 Solska televi-zija: Nepoznana sosesčina — se-verna Italija — 10.30 Dva svetova v hotelu Pazifik — 16.35 Nova igra — 17.00 Oddaja z mišjo — 17.30 Za lah-ko noč — 17.35 Prenos iz Argentine: ZR Nemčija — Avstrija — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Dobre volje z glasbo — 20.35 Prenos iz Argentine: Italija — Holandska, nato Argentina — Peru.

ČETRTEK, 22. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Sol-ska televizija: Weißkunig — 10.30 Duf-fy, lisica iz Tangerja — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosimo za mizo — 18.30 MI; družin-ska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in špor-tom — 20.00 Ljudsko gledališče: Ni prostora za idiote — 21.35 Poročila in šport.

PETEK, 23. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Nevesta je prišla s pošto — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Ljudje, trgi, muzikantje — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Ta stari — 21.20 Kristjan biti na Dunaju — 22.05 Sport in reklama — 22.15 Cesarska Venera — 0.30 Poro-čila.

SOBOTA, 24. junija: 14.35 Najemnik Uli — 16.15 Gotika na Stajerskem — 17.00 Jolly-predal — 17.30 Rangli ali torta za rojstni dan — 17.55 Za lahko

noč — 18.00 Dober večer... Heinz Conrads — 18.40 Povzetek iz Argenti-ne: ORF-studio s svetovnega prvenstva v nogometu — 18.55 Igra za 3. mesto — prenos iz Argentine — 20.45 Čas v sliki 1 s kulturo — 21.10 Ljudsko gledališče: Brezobzirno hvaležen — 22.50 Šport — 23.05 Vprašanja krist-jana — 23.10 FBI-agent.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 18. junija: 15.30 Prenos iz Linza: Turnir narodov v plavanju — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 O 9 — Tirol — 18.00 Salut za Jamesa Cagneya — 19.00 Obvladovalec zrak-ov — 19.50 Knjižni bazar — 20.15 Majhna televizijska igra — studio-pro-gram — 21.35 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 19. junija: 16.00 Po-snetek iz Argentine — povzetek iger prejšnjega dneva — 17.30 Črno-bela televizija — 18.00 Angleščina — 18.30 Ekspedicija v kraljestvo živali — 19.30 Igramo na flavto — 20.00 Neki mož hoče navzgor — 21.05 Veselje ob glasbi — 21.50 Čas v sliki 2 — 22.20 Skrivanje.

TOREK, 20. junija: 17.00 Nepoznana sosesčina — 18.00 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 18.30 Zna-nje aktualno — 19.30 Veselje ob glas-bi — 20.15 Dva svetova v hotelu Pa-zifik — 21.55 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.30 Club 2.

SREDA, 21. junija: 17.30 Weißkunig — 18.00 Francoščina — 18.30 O 9 — Koroška — 19.00 Velike bitke — 19.50 Orgelski koncert — 20.00 Teleobjektiv — 20.35 79 Park avenue — 21.25 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.00 Trailer.

ČETRTEK, 22. junija: 16.00 Posnetek iz Argentine: Povzetek iger prejšnje-

Oglašujte v našem listu!

ga dneva — 17.30 Zvok iz človeške roke — 18.00 Ruščina — 18.30 Portret: Narisani jaz — 19.30 Spotlight — 20.00 Nevesta je prišla s pošto — 21.30 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.05 Club 2.

PETEK, 23. junija: 17.30 Zbor v gr-ški komediji: Aristofanes — ptiči — 18.00 Orientacija — 18.30 Portret — 19.30 Trailer — 20.15 Obstaja skrivnost piramid? — 21.00 Nova — 21.20 Was-hington — za zaprtimi durmi — 22.10 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.45 Flip Wilson-šov.

SOBOTA, 24. junija: 15.40 Teleob-jektiv — 16.15 Steffl gleda dol na nas — 18.25 Zunaj v mestu — 18.40 Pri-peta fantazija — 20.05 Intermezzo — 21.10 Anton Dvorak — koncert za vio-loncello.

TV Ljubljana 1. SPORED

NEDELJA, 18. junija: 8.35 Poročila — 8.40 Od vsakega jutra raste dan: Štandrež pri Gorici — 9.10 625 — 9.30 Dimitrije Tucović, nadaljevanka — 10.33 Robin Hood, serijski film — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila (do 12.35), Britanska enciklopedija, Festival mladih v Su-botici, Poročila, Okrogli svet, Sportna poročila — 17.30 Popotovanje Morica Avgusta Benjowskega, nadaljevanka — 19.00 Barvna risanka — 19.05 Cik-cak — 19.15 TV dnevnik — 19.45 S polno paro, nadaljevanka — 20.45 Svetovno nogometno prvenstvo, prenos četrtfinalne tekme — 22.35 TV dnevnik — 23.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 19. junija: 17.00 Po-ročila — 17.05 Vrtec na obisku: Gre-ste z nami v živalski vrt?, barvna od-daja — 17.20 Britanska enciklopedija, serijska oddaja — 17.55 Obzornik — 18.05 Kaj so družbena sredstva, odda-ja iz cikla: Da bomo lažje odločali — 18.20 Prva pomoč, oddaja iz cikla: Družbena samozaščita — 18.40 Mo-zaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.20 Cickak — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Slavnostna akademija pred začetkom XI. kongresa ZKJ, prenos — 21.35 Kulturne diago-nale — 22.15 TV dnevnik.

TOREK, 20. junija: 8.35 Poročila — 8.40 XI. kongres ZK Jugoslavije, pre-nos (do približno 13.00) — 15.55 XI. kongres ZK Jugoslavije, prenos — 17.30 Obzornik — 17.40 Le vkup, le vkup uboga gmajna — 17.55 XI. kon-gres ZK Jugoslavije, prenos — 19.30 TV dnevnik — 20.30 XI. kongres ZK Jugoslavije, prenos — 21.30 M. Dom-browska: Noči in dnevi, nadaljevanka — 22.25 TV dnevnik.

SREDA, 21. junija: 16.10 Poročila — 16.15 Bojevniki sonca, serijska oddaja — 17.40 Svetovno nogometno prvenstvo, prenos polfinalne tekme — 19.35 TV dnevnik — 20.25 Akcija stadion, celovečerni film — 22.05 TV dnevnik — 22.20 Festival Slavonija 78, glasbe-na oddaja — 22.50 Kongresna kronika — 23.20 Poročila.

ČETRTEK, 22. junija: 17.00 Kongres-na kronika — 18.00 Obzornik — 18.10 Mozaik — 18.15 Avtomobili in ljudje, serijska oddaja — 19.15 Barvna risan-ka — 19.20 Cickak — 19.30 TV dnev-nik — 20.15 Obleka, to sem jaz, za-bavno-glasbena oddaja — 20.50 Oči kritike — 21.30 Pojte za menoj, repor-taža — 22.05 Kongresna kronika — 22.35 TV dnevnik.

PETEK, 23. junija: 8.50 Poročila — 8.55 XI. kongres ZK Jugoslavije, pre-nos (do približno 13.30) — 15.55 XI. kongres ZK Jugoslavije, prenos — 18.45 Prelisčiti obrambo, presajanje organov, oddaja iz cikla: Človekovo telo — 19.15 Risanka — 19.20 Cickak

— 19.30 TV dnevnik — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 21.05 XI. kongres ZK Jugoslavije, posebna oddaja — 22.05 Poročila — 22.15 Jaz, Klavdij, nadaljevanka.

SOBOTA, 24. junija: 16.40 Poročila — 16.45 Kolesarska dirka po Jugosla-viji, prenos — 17.35 Obzornik — 17.45 Mozaik — 18.00 Boganč, mladinski film — 19.15 Risanka — 19.20 Cickak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 TV žeht-nik — 20.40 Noč v operi, celovečerni film — 22.30 Svetovno nogometno prvenstvo v Argentini, posnetek tekme za III. in IV. mesto.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 18. junija: 17.40 Svetovno nogometno prvenstvo v Argentini, pre-nos — 19.35 TV dnevnik — 20.00 Do-kumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Celovečerni film (do 22.40).

PONEDELJEK, 19. junija: 17.30 De-ček in očala, otroška oddaja — 17.45 Dositejeve basni — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Sodobni svet — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Sportna oddaja — 20.30 Dokumentarna oddaja — 21.00 24 ur — 21.10 Risanke — 21.30 Celo-večerni film — 23.00 Kronika festivala animiranega filma „Zagreb 78“.

TOREK, 20. junija: 18.30 Zagrebška kronika — 18.45 Balada o zastavi — 19.00 Po sledih... — 19.30 TV dnev-nik — 20.30 XI. kongres ZK Jugosla-vije, prenos — 21.30 Test — 21.35 Znanost — 22.20 Izvirni.

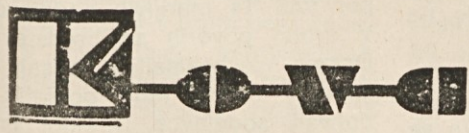
SREDA, 21. junija: 19.35 TV dnevnik — 20.40 Svetovno nogometno prvenstvo, prenos polfinalne tekme — 22.35 Zabavno-glasbena oddaja — 23.05 Kro-nika festivala animiranega filma „Za-greb 78“.

ČETRTEK, 22. junija: 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Čudežno sedlo — 18.45 Ali morda veste? — 19.30 TV dnevnik — 20.15 Od glave do pete — 21.30 24 ur — 21.50 Zenski spol — moški spol, dokumentarna se-rija.

PETEK, 23. junija: 18.30 Zagrebška kronika — 18.45 Zenske v splošnem ljudskem odporu — 19.15 Plavanje — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Gost ured-nik: Dušan Vukotić o III. svetovnem festivalu animiranega filma „Zagreb 78“. — 21.05 W. A. Mozart: Simfonija štev. 38 — 21.50 Dokumentarna odda-ja — 22.20 Včeraj, danes, jutri — 22.25 Zabava vas Ella Fitzgerald — 23.15 Literatura.

SOBOTA, 24. junija: 17.35 Poročila — 17.40 TV koledar — 17.50 Otroška predstava — 18.55 Svetovno nogomet-no prvenstvo v Argentini — 20.50 Felj-ton — 21.25 24 ur — 21.30 Planine sveta, dokumentarna oddaja — 22.30 Kronika festivala animiranega filma „Zagreb 78“.

*Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega raiši takoj h*

po kuhinje!

**PODJERBERK —
ST. KATHREIN**
Škofiče/Schiefling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

pred lovцем... Kje pa so tvoji tovariši, Andrej, Vinko in Davorin?“

„Takoj ko so kmetje zapustili svoj tabor, treba je bilo tudi nam odločiti svoje dejanje. Sklenili smo, da se ustavi Knezov Andrej blizu tistih štiristo mož, ki so še na mestu ostali v bran. Ondi naj opazuje in poizvedava, kdaj in kod gredo Turki naprej. Žalnikov Vinko in junaški Davorin sta se pa postavila pri Podkloštru blizu Beljaka na prežo.

Sam sem sinoči zapustil kmetski tabor. Vso noč sem jezdil, da vam prej ko mogoče naznanim žalostno novico, da so jo pobrisali iz tabora naši kmetski zavezniki.“

Dolgo sta se pogovarjala potem še naša tovariša, kako bi se mogli braniti z najboljšim uspehom. Obadva sta pa bila prepričana, da se bodo Rožanje hrabro in vztrajno bojevali s Turki, braneč si življenje in posest.

Naposled napelje Štefan govorico na druge stvari: „No, Mirko! Kaj pa je s tvojo ženitvijo? Preden sem odšel na prežo, si mi obljubil, da me hočeš imeti za druga. Ali je že bila gostija, ali pa bo šele jutri, v ponedeljek, kakor se je bilo to sprva določilo?“

„Jutri bomo imeli gostijo, ako nas Turki prej ne napa-dejo. Ti moraš seveda biti moj drug. Tako brhkega in po-gumnega mladeniča ne sme manjkati pri moji ženitvi. Tvoj oče bodo starešina in svatov je čez trideset. Pripravili smo tudi že vse. Treba je le, da nas sovražnik ne moti.“

„Ne boj se, Mirko!“ odvrne Štefan. „Turki ne pridejo tako hitro. Jutri, v ponedeljek, jih gotovo še ne bo.

Kaj pa je s tistim — dekletom, Mirko? Ti že veš, koga mislim. Ali se ni nič protivila in zoperstavljala, ko si se naenkrat odločil za Zaliko?“

„Zakaj bi se ustavljala moji ženitvi? Saj ji nisem niče-

sar obetala! To pa vendar ne more imeti globljega pomena, ako človek z dekletom nekajkratijazno govori.“

„To je res, Mirko. Ali jaz se bojim te strastne ženske. Almira je laške krvi. Bog ve, kaj zna v svoji jezi in razbur-jenosti vse storiti! Ali ne govori nič več s teboj in z Za-liko?“

„Ne; zdaj se nas vseh izogiblje. Celih štirinast dni nisem videl niti nje, niti njenega očeta. Dekle ne pride več na svetlo, Tresoglav pa je odšel po kupčiji.“

„Ali ni bilo včeraj Tresoglava doma?“ vpraša Štefan radovedno svojega tovariša, ki je očito kazal, da mu ni ljubo govoriti o tem.

„Jaz ga nisem videl in tudi nihče drug,“ odvrne Mirko. „Zakaj pa poprašuješ po njem? Mar ti je toliko ležeče na tem tujcu!“

„Ne zaupam mu, kakor tudi Almiri ne,“ odgovori od-ločno Štefan. „Ali to pa vem, da je bil ta žid sinoči ali včeraj doma. Srečal sem namreč danes pred svitanjem nekega voznika na potu proti Beljaku. Sedel je v haljo zavit na ličnem vozu. V obraz mu sicer nisem mogel na-tanko videti, ker si je bil lice zakril, mimo mene se vozeč, toda konji so bili Tresoglavovi; te dobro poznam.“

Z ramami je pomajal Mirko! Saj ni mogel verjeti tova-riševim besedam. Zatorej mu je še enkrat zagotovil, da ni bilo niti ta, niti pretekli teden Tresoglava doma: Štefana je najbrž zmotil pogled v nočni temi in zato ni niti voznika, niti konj prav spoznal.

Naš znanec je svojega prijatelja še dalje izpraševal o Almiri. Ali Mirko mu ni govoril resnice. Tajil je, da bi mu bila zažugala s prstom, ko je zadnjič govoril z njo, vendar pa se je bal deklice. Neka notranja slutnja ga je vedno

mučila. Mirko se ni mogel popolnoma iznebiti strahu pred njenim maščevanjem.

„Almiro moramo pač dobro opazovati in jo vestno ču-vati, če se utaborimo pred Turki,“ opomni naposled Štefan. „Z nami ne sme biti skupaj v enem in istem taboru; sicer bi utegnili koga preslepiti in ta bi potem za njene sladke besede nas in sebe izdal. Posebno pa se bojim, da bi se znala tuja deklica nad teboj in nad drugimi mladeniči, ki smo se včasih pošalili z njo, maščevati ali nam sploh sit-nobe delati v taboru!“

Med temi besedami se je Mirko globoko zamislil. Bil je prepričan, da utegne Almira njemu, kakor vsem Roža-nom škodovati. Te skrivne slutnje si ni mogel izbiti iz glave; vendar pa je hotel zagovarjati tujko in njenega očeta pred takim sumničanjem. Toda v tem hipu je stopil oče Serajnik v sobo.

„Zdaj pa le kar na delo!“ reče izkušeni starček, ko mu je bil naznanil Štefan vse, kar je videl in vedel. „Odlagati ne smemo. Po sveti maši začnemo nositi na Gradišče, kar koli ima kdo skriti in zavarovati. Že danes moramo biti na vse pripravljeni; jutri bomo imeli z ženitvijo mnogo opravka.“

Ta dan je bil sicer praznik, ali delo v sili je dovoljeno. Od blizu in daleč so znašali kmetje svoje stvari v dvorane in globoke kleti na Gradišču in v dobro zavarovani tabor pri cerkvi sv. Jakoba. Tudi živino, kolikor je še ni bilo na planini, so gnali pastirji na gore. Marsikatera babica je zakopala na vrtu ali na njivi svoj skrivni denarni zaklad, da ga reši pred grabljivimi Turki. Vsaka hiša v Svetnah je spravila, bodisi hrano, ali obleko, ali drugo hišno orodje na Gradišče.

(Dalje prihodnjič)

„Uascit pr Zile“ na Brnci — uspeh

Preteklo soboto so se po dolgem odmoru spet enkrat Slovenci zbrali v kulturnem domu na Brnci. Vabilo jih je domače prosvetno društvo Dobrač na ziljsko svatbo v pesmi, besedi, plesu in glasbi. Pod vodstvom in iniciativo nadebnega zborovodje šentjakobskega zbora Lajka Milisavljeviča, ki je že ogromno naredil za ohranitev slovenske pesmi na Koroškem, so sestavili prikaz pesmi in obredov okoli ziljske svatbe. Plesne vločke je plesala Akademski folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane pod koreografijo Marije Šušter, pesmi pa je priredil Samo Vremšak, podal jih je mladi zbor iz Šentjakoba v Rožu, ki je bil pred kratkim visoko odlikovan v Mariboru („Naša pesem“).

Že dolgo ni bilo večje kulturne prireditve na Brnci, zato je najbrž bila tokrat udeležba tudi bolj slaba. Vzdušje in razpoloženje pa se je tako pri pevcih kot pri poslušalcih stopnjevalo od pesmi do pesmi, od plesa do plesa. Ob začetku so se tisti, ki poznajo šentjakobski zbor, prav ustrašili, ker je moški del zbora zelo šibko podal svoj del. Polagoma pa se je tudi ta ujel in proti koncu našel spet svojo pot.

Med posameznimi točkami je bral Toni Sticker povezovalno besedilo, kar vsaj v mnogih odprtih „o“ in „e“ ni bilo čisto na mestu. Pismena slovenščina je malo več kot odprti „o“ in „e“ in bi povezovalno besedilo bilo brez dvoma lahko malo bolj domače in veselo.

Navdušen aplavz je potrdil pravilnost odločitve predsednika SPD „Dobrač“ Janka Ojca, ki je poskrbel za to prireditev in v zahvalnih besedah izrazil željo, da bi se kar kmalu spet srečali v kulturnem domu na Brnci. Pevka iz Šentjakoba je še podarila Niku Krieglju, ki je bil zelo zadovoljen s prireditvijo,

MOJ VELIKI TRENUTEK

(Nadaljevanje s 6. strani)

tehniko, tudi ni bilo težko v dvigalo vgraditi mehanizem, ki je ob pravem trenutku povzročil nevarni zastoj dvigala. Zastoj sem lahko odstranil prej, preden bi kdo odkril napako.

„Da, včasih vam zmanjka osebnega poguma, ekselencen. Seveda vam ni lahko. Nimate pač več takega zaupanja vase... Toda zaupanje temelji na obojestranskosti. Prepričajte se sami, da vam svet še zmerom zaupa. Ne pustite se zmesti! Zberite se in se odločite...“

Tisti hip se je dvigalo streslo, počasi oddrselo navzgor in se ustavilo; vrata so se odprla in navdušena množica je pričakala visokega gosta. Bilo je videti, kot da sem mu rešil življenje. Zakaj ko so se vrata odprla, mi je tuji državnik položil roko okrog ramen in zahteval, da skupaj izstopiva. Zaradi tega mi je naš zunanji minister segel v roko in se mi predstavil. Preden sem urno stekel v najvišje nadstropje, da bi odklopil mehanizem, ki je bil povzročil zastoj, sem se obrnil k visokemu gostu.

„Torej, nikar ne pozabite, kaj sem vam povedal!“

Potrkal mi je na ramo. „Okay!“ je rekel in mi pomežiknil.

„Povedati vam moram!“ je zadovoljno dejal naš zunanji minister, „da njegova ekselencen razen dober dan in prosim in hvala ne razume niti besedice našega jezika...“

šopek domačih nageljnov v priznanje za njegov doprinos k temu stilnemu koncertu. Niko Kriegl je bil tisti, ki je pripravil skupno z Lajkom Milisavljevičem besedilo in podal tudi melodije ziljske svatbe.

MEŠANI PEVSKI ZBOR „ROŽ“ V ŠMIHELU

Kako zelo se je šentjakobski pevski zbor prikupil Šmihelčanom s koncertom rožanskih narodnih pesmi, je dokazal obisk koncerta v nedeljo zvečer. Nad 200 pozornih poslušalcev je sledilo „uasciti pr Zile“! Predsednik KPD Šmihel Fric Kumer je v pozdravu dejal, da je sicer v šoli slišal o „Kufenstein“, ki da je lep običaj doma

ga: „Uascit pr Zile“ v pesmi in plesu. In ni razočaral.

Poldrugo uro so imeli v Selah priložnost, da so podoživljali kmečko svatbo, kot so jo v preteklih časih obhajali na Zilji. S pesmimi v lepem ziljskem narečju in besedilu, ki ga je pripravil Tone Sticker, so popeljali poslušalce od vasovanja zaljubljenih fantov preko snubljenja do poroke same in jih seznanili z lepimi, sedaj že večinoma opuščeni navadami ob teh prilikah.

Občudovanja vredno je delo dirigenta Lajka Milisavljeviča, ki je te pesmi deloma sam zbral in jih zapisoval in s tem, da je z „mla-

na Zilji in šele, ko so Ziljani pokazali štehanje pred mnogimi leti tudi v Šmihelu, se je zavedel, da je to slovenski običaj.

Poslušalci so, čeprav malo začuden, vendar ubogali, da se med ohcetni petjem naj ne bi ploskalo, ko pa so Maroltovci v čudovitih nošah zarajali, se seveda navdušenja ni dalo več zatreti in se sprostito. Proti kraju pa se je občinstvo že kar počutilo kot na ojetu in si želelo, da bi še kar rajali in verjetno so tega ali onega kar precej zasrbele pete.

Marsikateri si je mislil, ziljska ohcet je bila pač kaj drugega, kot pa današnje suhoparne zadevščine na štandesamtu.

„ZILJSKA OH CET“ V SELAH

Z radovednostjo so v Selah že pričakovali koncert uspešnega šentjakobskega zbora. Obetal je s svojim sporedom nekaj izredne-

dim“ šentjakobskim zborom naštudiral ta koncert, ohrani živo dokumentacijo ziljske ohceti.

Koncert je sooblikovala folklorna skupina „Franceta Marolta“ iz Ljubljane. V razkošnih ziljskih nošah so vpletli v spored prizor iz „uascite“ in plesali ziljske plese. Sicer mirne koroške plese so podali tako, da perfektno izvajanje lahko samo občuduješ. Izpustili pa so „visoki rej“ in še nekatere druge, tipično ziljske plese, kar je res škoda.

Občinstvo, ki je napolnilo farno dvorano, je svoje navdušenje nad lepim koncertom izrazilo z bučnim aplavzom.

Po končanem sporedu so nastopajoči ob majhnem okrepčilu še posedeli z domačini v dvorani in tako šentjakobski pevci kot tudi plesalci iz Ljubljane so obljubili, da bodo še prišli nastopat v Sele.

Naš tednik proslavlja letos 30-letnico svojega obstoja. V okviru tega jubileja vabimo na predavanje z diapozitivi:

Kako nastaja „Naš tednik“

Istočasno bomo odprli tudi potujočo fotografsko razstavo

Koroški Slovenci skozi objektiv

Predavanje in odprtje razstave bo v petek, 23. junija 1978, ob 19.30 v farni dvorani v Šmihelu. Razstava bo odprta ves naslednji teden.

Pozor: prvotno bi morala biti prireditev že 17. junija, a smo jo morali preložiti ter spremeniti spored!

FOLKLORA

HRVAŠKI NARODNI PLESI IN SLOVENSKE PESMI

v petek, 30. junija 1978, ob 20. uri
V MESTNI DVORANI V ŠMOHORJU

Sodelujejo:

- Folklorna skupina „Kolo Slavuj“ iz Gradišanske
- Mešani zbor „Podjuna“ iz Pliberka
- Povezuje: dr. Reginald Vospornik

Prireditelj:

Krščanska kulturna zveza v Celovcu

v soboto, 1. julija 1978, ob 20. uri

V KULTURNEM DOMU V BISTRICI V ROŽU

Sodelujejo:

- Folklorna skupina „Kolo Slavuj“ iz Gradišanske
- Moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč

Prireditelja:

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ iz Sveč in Krščanska kulturna zveza iz Celovca

v nedeljo, 2. julija 1978, ob 20. uri

V FARNI DVORANI V ŠKOCIJANU

Sodelujejo:

- Folklorna skupina „Kolo Slavuj“ iz Gradišanske
- Mešani zbor SPD „Danica“ iz Šentvida v Podjuni

Prireditelja:

Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ iz Škocijana in Krščanska kulturna zveza iz Celovca

PODKRAJ

(Hobl Katarina — 80 let)

V nedeljo, 11. junija 1978, so imeli pri Črneslovih v Podkrajju veliki praznik: stara mama je praznovala 80-letnico. Po sv. maši na Rebrci so se peljali cerkveni pevci v Podkraj, kjer so zapeli jubilantki „Zadoni nam, zadoni“. Čestitamo ji še na mnoga leta!

Potem je jubilantka povabila pevce na kosilo, ki je trajalo tja do večera.

Med povabljenimi žlahto in cerkvenimi pevci je bil tudi kaplan Polde Zunder, katerega obiska se povsod veselijo. To je bil res lep praznik, saj so prepevali vse pesmi, ki so se jih še spomnili in Taučmanov Hanzl je zaigral nekaj komadov na svoji harmoniki. Prav lepa hvala vsem domačim, stari mami pa še enkrat vse najboljše, posebno zdravja in da v desetih letih spet skupaj pridemo!

150 LET ZAVAROVALNICE GRAZER WECHSELSEITIGE

Zavarovalnica GRAZER WECHSELSEITIGE je praznovala svoj 150-letni obstoj. Kot centrala 8. junija v Gradcu ob navzočnosti predsednika dr. Kirchschlägerja, kot koroška in najmočnejša filiala pa 12. junija v Celovcu. Ustanovljena je bila na pobudo nadvojvode Johanna 14. julija 1828 kot „K. k. Priv. Wechelseitige Brandschaden-Versicherungs-Anstalt“.

Izmed 66 zavarovalnic v Avstriji zavzema Grazer Wechelseitige 8. mesto, na področju civilnega zavarovanja pred ognjem pa celo 2. mesto.

Intenzivni trud za prodajo in sistematično delo v javnosti je rodilo sadove in Grazer Wechelseitige je leta 1977 prvič presegla mejo milijarde v vsoti bilance. Tu-

di potek poslovanja 1978 gre zadovoljivo pot.

Zelo razveseljiv je tudi razvoj celovške filiale, ki jo vodi direktor August Tropper. V življenjskem zavarovanju je dosegla od leta 1976 na leto 1977 zvišanje za 36,6 odstotkov. Skupno upravlja sedaj 45.271 pogodb.

Ob priliki slavlja 150-letnice v Celovcu je odlikoval direktor Tropper tudi 14 marljivih sodelavcev. V svojih govorih so predstavniki Grazer Wechelseitige orisali zadovoljiv razvoj tega podjetja in pohvalil sodelavce. Direktor Tropper pa je zaključil svoj govor z besedami, da gledajo v zaupanju na svoje člane in z Božjo pomočjo lahko z mirnim srcem v bodočnost.

IGRE SAK

Slovenski atletski klub igra v nedeljo, 18. junija, ob 8.30 uri (pod 21) oziroma 10.15 uri (prvo moštvo) v Gurnitzu proti tamkajšnjemu moštvo. Mladinci igrajo dva dni prej v petek, 16. junija, ob 18. uri proti Pokrčam (Poggersdorf) na „domačem“ igrišču v Trdni vasi.

Tudi zadnji teden je SAK zmagal, in sicer proti Šmihelu v Labotski dolini z rezultatom 4:1 (1:0).

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 565. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Žrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

MULTIMEDIA
21. - 25. JUNI

MULTIMEDIA 78

Fachmesse für technische Lehrmittel und Werkunterricht mit internationalen Symposien und Diskussionsforen

Klagenfurt — MESSEHALLE 5
Eingang St. Ruprechter Straße
Täglich von 9 bis 18 Uhr